

Rekenhof

Jaarverslag 2020

Verslag van het Rekenhof aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers
Brussel, juni 2021

Jaarverslag 2020

*Verslag goedgekeurd in de algemene vergadering
van het Rekenhof van 23 juni 2021*

controleren
evalueren
informereren

Jaarverslag 2020

Voorwoord	5
Inleiding	7
Hoofdstuk 1	
Organisatie en strategie van het Rekenhof	9
1.1 College van het Rekenhof	9
1.2 Administratieve diensten	10
1.3 Middelen	12
1.4 Impact van de coronacrisis op de werking en de organisatie van het Rekenhof	17
1.5 Strategisch plan van het Rekenhof	18
Hoofdstuk 2	
Controles en opdrachten van het Rekenhof	19
2.1 Controles	19
2.2 Specifieke opdrachten	22
2.3 Rechtsprekende bevoegdheid	24
2.4 Verzoeken van parlementen	25
2.5 Adviesvragen van de uitvoerende macht	26
2.6 Impact van de controles en audits	26
Hoofdstuk 3	
Thema-artikel: Uitvoering van het strategisch plan 2020-2024 van het Rekenhof	27
3.1 Inleiding	27
3.2 Uitvoering in 2020 van het strategisch plan 2020-2024: toetsing aan de hand van vijf thema's	28
3.3 Besluit	35
Hoofdstuk 4	
Internationale betrekkingen	37
4.1 Samenwerking in EU-verband	37
4.2 Samenwerking binnen internationale organisaties van hoge controle-instanties	39
4.3 Externe audit van internationale organisaties	42
4.4 Andere multilaterale en bilaterale samenwerking	43
4.5 Lidmaatschap van de <i>European Evaluation Society</i>	44
Hoofdstuk 5	
Externe activiteiten	45
5.1 Uiteenzettingen	45
5.2 Medewerking als deskundige	46
5.3 Bijdragen in publicaties	47

Bijlagen

Bijlage 1 – Begroting 2020 van het Rekenhof	49
Bijlage 2 – Rekening 2019 van het Rekenhof	51
Bijlage 3 – Opdracht als rekeningcommissaris van de leden van het Rekenhof in 2020	54
Bijlage 4 – Individueel inzage- en informatierecht	57
Bijlage 5 – Inhoudelijke toelichting bij de belangrijkste audits uit 2020	58
Bijlage 6 – Publicaties	67

Voorwoord

Eind 2019 keurde het Rekenhof zijn nieuw strategisch plan *Maatschappelijke meerwaarde door kwaliteitsvolle audits* goed.

Het gaat om het vierde plan sinds het plan “Rekenhof in beweging” uit 2005. Door middel van de strategische plannen wil het Rekenhof nadenken over de reikwijdte van zijn opdrachten, de kwaliteit van zijn producten en zijn maatschappelijke, economische en ecologische impact.

De evoluties in de maatschappij drukken dan ook hun stempel op de strategische doelstellingen van het nieuwe plan, waarvan de ambitie blijft om het overheidsmanagement te verbeteren.

Onze strategische doelstellingen zijn geformuleerd op basis van de link tussen onze opdrachten, producten en processen, om ervoor te zorgen dat onze audits divers, relevant en kwaliteitsvol zijn.

Wat de kwaliteit betreft, komt dat tot uiting in de invoering van het kader van de professionele uitspraken van INTOSAI (IFPP) en de voorbereiding voor een externe ISO 9001-certificering.

Er gaat ook aandacht naar het evenwicht tussen performantie-audits, wettigheidsaudits en financiële audits, met de bedoeling een Rekenhofbrede auditaanpak te ontwikkelen en deelname aan internationale audits te promoten. Duurzame ontwikkeling en de economische steunmaatregelen in het kader van COVID-19 zijn recente voorbeelden van horizontale audits over beleidslijnen waar de collectieve ervaring verrijkend kan zijn voor elk bestuursniveau.

Drie strategische doelstellingen, die verankerd zijn in innovatie, hebben te maken met processen: een systeem voor milieubeheer opzetten, investeren in data-analyse en de arbeidsorganisatie hervormen.

Die laatste doelstelling omvat een belangrijke hervorming waarbij autonomie, vertrouwen en verantwoordelijkheid centraal staan. Elke medewerker zal zijn werk plaats- en tijdsafhankelijk kunnen organiseren op basis van duidelijke en afgesproken doelstellingen. Dat vergt belangrijke inspanningen op het vlak van organisatie.

Allereerst wat de infrastructuur betreft, aangezien de nodige apparatuur en programmatuur voor telewerk ter beschikking moet worden gesteld, de beveiliging van de netwerken en gegevens verzekerd moet zijn en het beheer van de ruimte en de mobiliteit herbekeken moet worden.

Vervolgens op het vlak van het management van de teams, aangezien management gebaseerd op vertrouwen impliceert dat er duidelijke kaders en deadlines worden vastgesteld.

Die vernieuwde werkorganisatie is weliswaar een extra factor om nieuwe generaties auditeurs aan te trekken, maar ze vraagt vandaag een aanzienlijke investering van de teams om die omwenteling te laten slagen.

Tot slot mogen we de collectieve dimensie van het werk niet uit het oog verliezen. Het is van essentieel belang dat professionele en informele contacten behouden blijven. Teamspirit moet ook een van de steunpilaren van onze instelling vormen.

A handwritten signature in black ink, reading 'François' in a cursive style.

Hilde François
Voorzitter

A handwritten signature in black ink, reading 'Philippe Roland' in a cursive style.

Philippe Roland
Eerste voorzitter

Inleiding

Het Belgische Rekenhof staat de parlementen bij in de uitoefening van hun toezicht op de ontvangsten en uitgaven van de uitvoerende macht. Het streeft naar een verbetering van de werking van de overheid door zijn controles en door de evaluatie van het overheidsbeleid. Het hecht als onafhankelijke instelling in het bijzonder belang aan kwaliteitsvolle informatie, de ondersteuning van behoorlijk bestuur, een dynamisch personeelsbeleid en zijn externe relaties.

In zijn jaarverslag verschaft het Rekenhof informatie over de manier waarop het jaar na jaar zijn visie, zijn waarden en zijn opdrachten vorm geeft. Met dit jaarverslag legt het verantwoording af over zijn werking in 2020. De structuur van dit jaarverslag ziet eruit als volgt:

- **Hoofdstuk 1** licht de organisatie en strategie van het Rekenhof toe.
- **Hoofdstuk 2** geeft een overzicht van de controle- en auditactiviteiten in de diverse entiteiten die onder de controlebevoegdheid van het Rekenhof vallen en van de andere opdrachten van het Rekenhof.
- **Hoofdstuk 3** behandelt een actueel thema van de instelling.
- **Hoofdstuk 4** gaat nader in op de internationale betrekkingen.
- **Hoofdstuk 5** schetst de externe activiteiten van het Rekenhof.

Het Rekenhof publiceert zijn jaarverslag enkel digitaal op zijn website www.rekenhof.be. Op die manier wil het dit rapport snel en via moderne communicatiemiddelen beschikbaar stellen en ook het papierverbruik verder verminderen.

HOOFDSTUK 1

Organisatie en strategie van het Rekenhof

Het Rekenhof bestaat uit een college van twaalf leden dat wordt bijgestaan door een ambtenarenkorps.

1.1 College van het Rekenhof

De leden van het Rekenhof worden door de Kamer van Volksvertegenwoordigers benoemd voor een hernieuwbaar mandaat van zes jaar. Om hun onafhankelijkheid en hun onpartijdigheid te waarborgen, heeft de wetgever een stelsel van onverenigbaarheden en verbodsbepalingen ingevoerd. De wedden en pensioenen van de leden van het Rekenhof zijn bij wet vastgelegd.

Het Rekenhof is samengesteld uit een Nederlandse kamer en een Franse kamer, die samen de algemene vergadering vormen. Elke kamer bestaat uit een voorzitter, vier raadsheren en een griffier. De oudst benoemde voorzitter en griffier dragen respectievelijk de titel van eerste voorzitter en hoofdgriffier.

Algemene vergadering			
Nederlandse kamer		Franse kamer	
Voorzitter	Hilde François	Eerste voorzitter	Philippe Roland
Raadsheren	Jan Debucquoy	Raadsheren	Pierre Rion
	Rudi Moens		Florence Thys
	Vital Put		Dominique Guide *
	Walter Schroons		Olivier Hubert *
Hoofdgriffier	Jozef Van Ingelgem	Griffier	Alain Bolly

* De Kamer van Volksvertegenwoordigers benoemde op 9 juli 2020 Dominique Guide tot raadsheer, in opvolging van Michel de Fays die met pensioen ging. Hij legde op 15 juli 2020 de eed af.

* De Kamer van Volksvertegenwoordigers benoemde op 9 juli 2020 Olivier Hubert met ingang van 1 november 2020 tot raadsheer, in opvolging van Franz Wascotte die met pensioen ging.

De algemene vergadering is bevoegd voor de dossiers in verband met de federale Staat, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, de Duitstalige Gemeenschap, de openbare instellingen die ervan afhangen, alsook voor de interpretatie van de Europese en federale regelgeving.

De Nederlandse kamer is exclusief bevoegd voor de dossiers betreffende de Vlaamse Gemeenschap, het Vlaams Gewest, de openbare instellingen die ervan afhangen en de Vlaamse provincies.

HOOFDSTUK 1

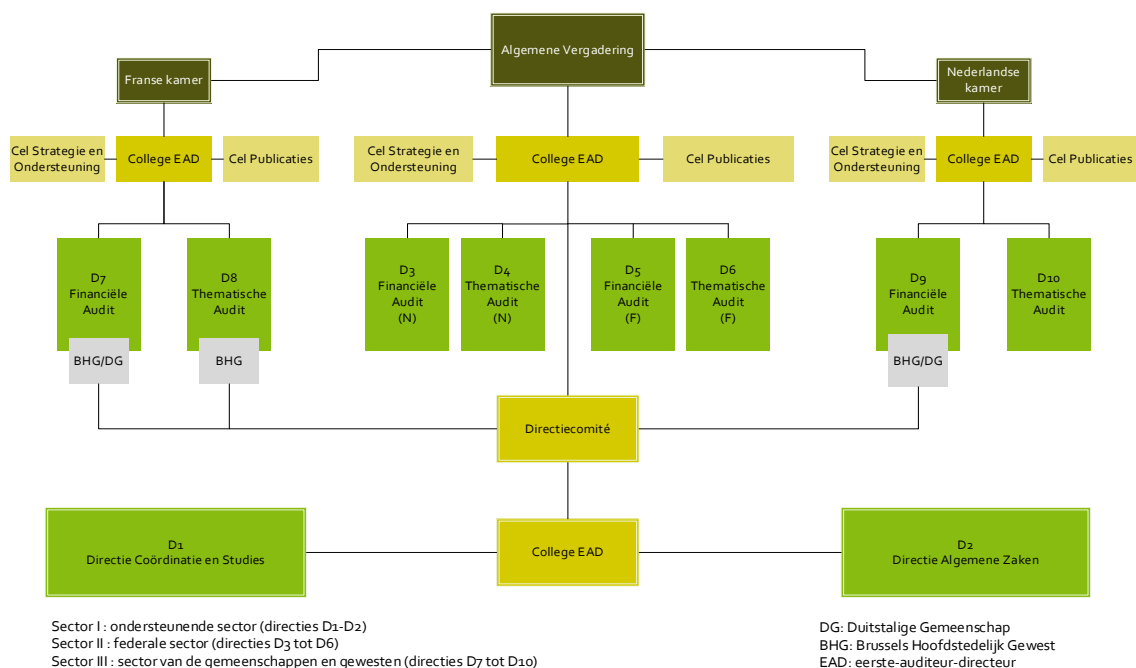
Organisatie en strategie van het Rekenhof

De Franse kamer is exclusief bevoegd voor de dossiers aangaande de Franse Gemeenschap, de Franse Gemeenschapscommissie, het Waals Gewest, de openbare instellingen die ervan afhangen en de Waalse provincies.

De Nederlandse kamer, de Franse kamer en de algemene vergadering komen elke week fysiek of digitaal samen. Daarnaast kunnen buitengewone vergaderingen worden bijeengeroepen. De zittingen zijn niet openbaar. In 2020 heeft het Rekenhof 185 keer vergaderd: 74 zittingen van de algemene vergadering, 59 van de Nederlandse kamer en 52 van de Franse kamer.

1.2 Administratieve diensten

1.2.1 Organigram en organisatie

De diensten van het Rekenhof zijn onderverdeeld in drie sectoren. Samen omvatten ze tien directies die elk worden geleid door een eerste-auditeur-directeur.

Sector I is een ondersteunende sector. Hij bestaat uit de directie Coördinatie en Studies (die ook de griffie van de mandatenlijsten en vermogensaangiften omvat) en de directie Algemene Zaken.

Sector II heeft betrekking op de federale overheid, sector III op de gemeenschappen en gewesten. Deze operationele sectoren zijn samengesteld uit directies die tot de financiële of de thematische pijler behoren.

De financiële pijler onderzoekt de begroting, verricht financiële audits en controleert de rekeningen van de overheidsdiensten en rekenplichtigen. De thematische pijler verricht de audits naar de wettigheid en regelmatigheid van de verrichtingen en de procedures, alsook naar de goede besteding van de overheidsmiddelen om de doelmatigheid, doeltreffendheid en zuinigheid van een dienst, een proces of een beleid te meten.

De indeling in sectoren sluit aan bij de bevoegdheden van de algemene vergadering, de Nederlandse kamer en de Franse kamer.

1.2.2 *Cel Kwaliteit van het Rekenhof*

Om de impact van zijn audits te maximaliseren door het garanderen van een hoge kwaliteit, heeft het Rekenhof in 2019 zijn kwaliteitsmanagementsysteem (KMS) hervormd.

De Cel Kwaliteit, die instaat voor het uitbouwen van de kwaliteitscontrole en –borging op het Rekenhof, kreeg een centralere rol en wordt voortaan aangestuurd door de algemene vergadering en het *steering committee Strategische veranderingen*, waarin alle directies vertegenwoordigd zijn.

Het nieuwe KMS heeft twee doelstellingen: bijdragen tot een verhoging van de kwaliteit en kunnen aantonen dat alles werd gedaan om kwalitatief hoogstaand werk te leveren. Twee belangrijke keuzes zijn hieruit gevolgd: ten eerste wil het Rekenhof werken volgens het normenkader van de internationale vereniging van hogere controle-instellingen, het *INTOSAI Framework of Professional Pronouncements* (IFPP); ten tweede kiest het Rekenhof voor ISO 9001 als norm voor zijn kwaliteitsmanagementsysteem.

In 2020 heeft het Rekenhof verdere stappen op het traject naar een ISO 9001-certificatie gezet. Zo wordt de huidige werking getoetst aan de norm en worden de procedures, risico's en opportuniteiten van een aantal diensten in kaart gebracht, om vervolgens een nulmeting op te maken en verbeterprojecten uit te werken.

1.2.3 *Cel DPO/Beveiliging*

Voor de verwerking van persoonsgegevens is het Rekenhof onderworpen aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Het Rekenhof heeft in dat kader een functionaris voor gegevensbescherming (*Data Protection Officer – DPO*) aangesteld.

In 2020 heeft de DPO in het kader van de audits en de controles 37 adviezen gegeven, waaronder 19 formele adviezen vereist door de dienstorder betreffende de verwerking van persoonsgegevens bij controles en audits. De DPO ondersteunt daarbij de auditteams om de voorschriften over het raadplegen en verwerken van persoonsgegevens correct na te leven.

HOOFDSTUK 1

Organisatie en strategie van het Rekenhof

De DPO heeft ook adviezen verstrekt over specifieke problemen zoals:

- de mededeling van privégegevens in het kader van COVID 19;
- het gebruik van internet, e-mail en sociale media en de organisatie van de controle hierop;
- het behoud of de verbetering van de veiligheid van het informatiesysteem, al dan niet gelinkt aan de beveiliging van persoonsgegevens;
- de actualisatie van de nieuwe dienstorder betreffende de verwerking van persoonsgegevens bij controles en audits.

In 2020 heeft de DPO nog andere taken uitgeoefend:

- het register van de verwerkingsactiviteiten in overeenstemming brengen met de subdirectory van het netwerk die wordt gebruikt om de persoonsgegevens te verwerken (buiten de financiële audits);
- werkzaamheden in verband met de toegang van de diensten van het Rekenhof tot de publieke databanken en de algemene problematiek van de mededeling van gegevens;
- verslag over het outsourcen van de DPO-functie;
- opstellen van ontwerpen van modelverwerkersovereenkomsten in de zin van artikel 28 van de AVG, in samenwerking met de dienst human resources;
- tot stand brengen van samenwerking met andere DPO's (hoge controle-instanties en andere nationale dotatiegerechtigde instellingen).

Het beleid voor de beveiliging van het informatiesysteem van het Rekenhof voorziet in de actieve tussenkomst van een veiligheidscomité. De DPO heeft dat comité vier keer samengeroepen in 2020, om de bijwerking van de beleidsmaatregelen en processen inzake beveiliging van het informatiesysteem voor te bereiden.

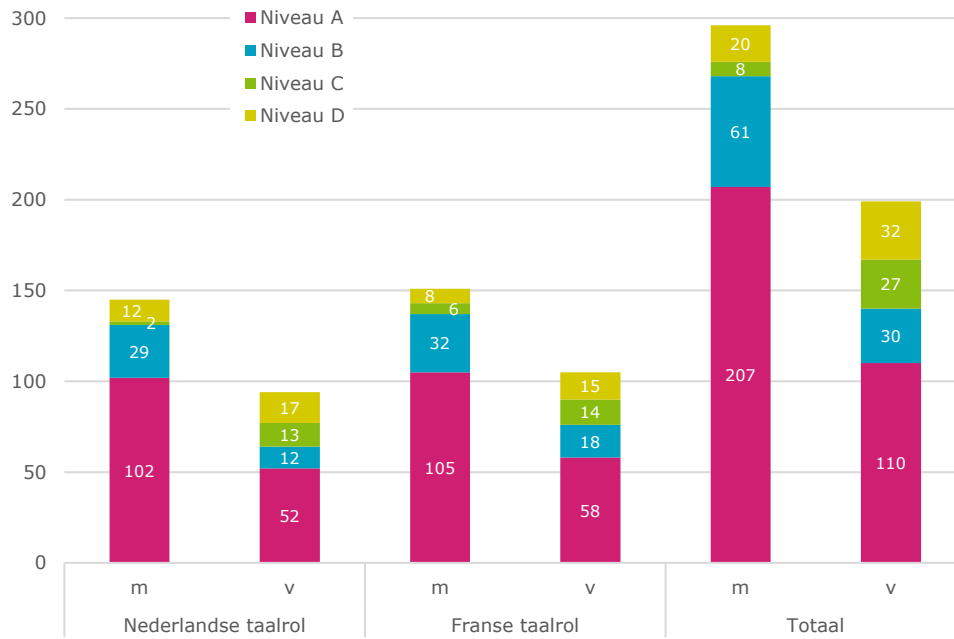
1.3 Middelen

1.3.1 *Human resources*

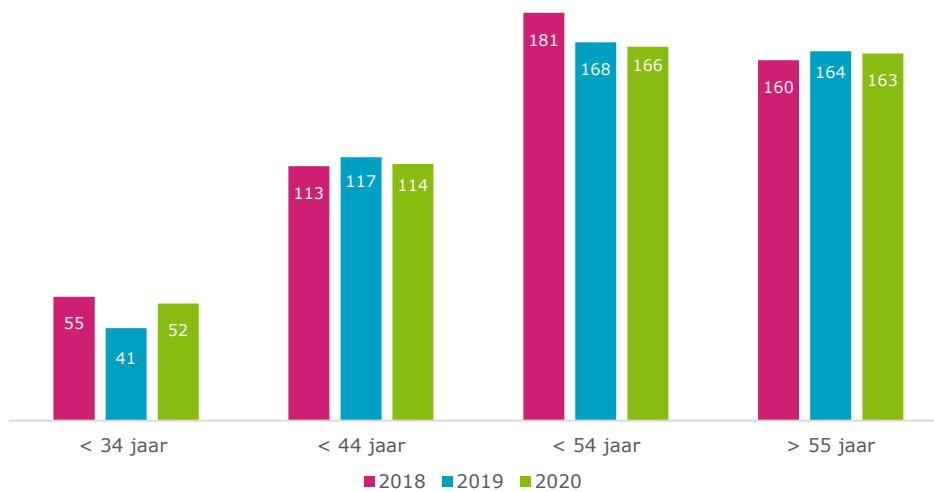
Het Rekenhof benoemt en ontslaat zelf zijn personeelsleden. De personeelsformatie voorziet in 616 betrekkingen, gelijk verdeeld onder Nederlandstaligen en Franstaligen.

In 2020 stelde het Rekenhof gemiddeld 491 personen tewerk (435 statutairen en 56 contractuelen), waarvan de meesten de functie van auditeur of controleur uitoefenen. In de loop van 2020 traden 34 personeelsleden in dienst en gingen er 29 uit dienst. Tot 2023 worden 30 nieuwe uitdiensttredingen verwacht.

Grafiek 1 – Aantal personeelsleden volgens geslacht en niveau op 31 december 2020

Grafiek 2 – Aantal personeelsleden per leeftijdscategorie 2018-2020

Ondanks de moeilijke gezondheidssituatie is het Rekenhof in 2020 inspanningen blijven leveren op het vlak van vormingen en trainingen over certificering en bijzondere audittechnieken, en ter ondersteuning van het project inzake het kwaliteitszorgsysteem (ISO 9001-2005). Het

HOOFDSTUK 1

Organisatie en strategie van het Rekenhof

organiseerde ook een permanent informatieplatform (de zgn. *info@lunch*). Het heeft ook, in het verlengde van de samenwerkingsverbanden met andere HCI's en internationale organisaties, goede praktijken uitgewisseld over de auditopdrachten van het Rekenhof. Er ging tot slot ook veel aandacht naar de vorming van 31 nieuw aangeworven statutaire personeelsleden. De personeelsleden hebben in 2020 in totaal 1.046 dagen opleiding gevolgd.

1.3.2 Financiële middelen

a. Begrotingen van het Rekenhof

Tabel 1 – Begrotingen van het Rekenhof (in duizend euro)

	2018 (aangepast)	2019 (aangepast)	2020 (aangepast)	2021 (initieel)
Ontvangsten	49.730,00	50.495,10	51.308,00	51.078,00
Uitgaven	55.465,30	56.396,70	56.679,20	56.750,30
Begrotingsresultaat van het jaar	-5.735,30	-5.901,60	-5.371,20	-5.672,30
Overgedragen boni	5.168,30	5.901,60	5.371,20	5.672,30
Aan te wenden boni	567,00	0,00	0,00	0,00
Aan te wenden reserve	0,00	0,00	0,00	0,00
Globaal resultaat	0,00	0,00	0,00	0,00

b. Dotatie en begroting 2020 van het Rekenhof¹

De dotatie van het Rekenhof voor 2020 werd vastgesteld overeenkomstig artikel 20bis van de inrichtingswet van het Rekenhof. Ze bedroeg 50,63 miljoen euro in 2020 en steeg in vergelijking met 2019 met 0,97 miljoen euro.

De ontvangstenramingen voor 2020 beliepen 51.308.000 euro, d.i. 1,6 % meer dan in de begroting 2019. De eigen ontvangsten bestonden uit de bijdrage van 120.000 euro van het Waalse Gewest als vergoeding voor de uitvoering van een bijkomende taak zoals bedoeld in artikel 180, laatste lid, van de Grondwet en de bijdrage van 15.000 euro van het *Wassenaar Arrangement on Export Controls for Conventional Arms and Dual-Use Goods and Technologies* voor de uitvoering van de externe controle op deze organisatie. De te ontvangen vergoedingen van de commissarissen bij de autonome overheidsbedrijven konden voor het eerst geraamd worden op basis van de reële gegevens. Bij de opmaak van de begroting 2019 waren die nog niet bekend en werd de ontvangstenraming gebaseerd op een aantal maximalistische aannames.

De uitgavenramingen voor 2020 bedroegen 56.679.200 euro. De uitgavenkredieten namen in 2020 met 279.500 euro of 0,5 % toe in vergelijking met 2019. In 2020 beliepen de kredieten

¹ Zie ook [bijlage 1](#) van dit Jaarverslag.

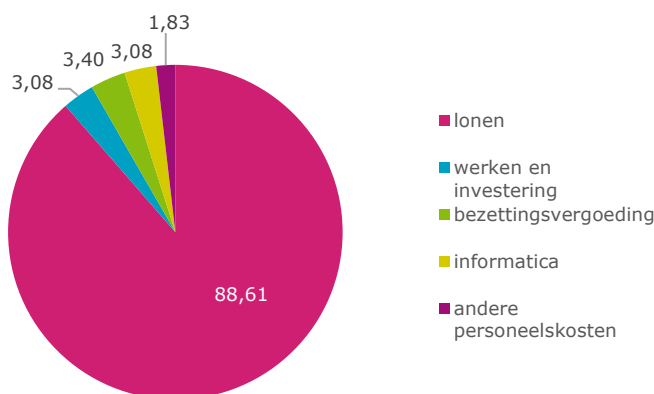
voor informatica 1.747.700 euro, d.i. 352.700 euro meer dan in de begroting voor 2019, vanwege een aantal vervangingsinvesteringen en nieuwe projecten. Zo werd binnen het project *Regimand* een module ontwikkeld die de bevoegdheid van het Rekenhof om administratieve sancties op te leggen, ondersteunt.

De begroting voor 2020 sloot bijgevolg af met een tekort van 5.371.200 euro.

Bij de raming van de loonmassa wordt erover gewaakt dat het aantal personeelsleden dat is belast met auditopdrachten, op peil blijft. Er is ook een provisie voor de tewerkstelling van jongeren met een startbaanovereenkomst en een provisie voor de mogelijke opbouw van een aanvullend pensioen ten gunste van de contractuele personeelsleden. De effectieve aanwending van dit laatste krediet werd afhankelijk gemaakt van de evolutie van deze aangelegenheid bij de federale overheid.

Zoals blijkt uit de volgende grafiek zijn de lonen en de andere vormen van verloning de grootste post in de uitgavenbegroting (90,44 %).

Grafiek 3 – Overzicht van de belangrijke posten in de uitgavenbegroting (in %)

c. Uitvoeringsrekening van de begroting van het Rekenhof²

De uitvoeringsrekening van de begroting van het Rekenhof wordt aangenomen door zijn algemene vergadering op basis van het verificatierapport van de oudste raadsheer in rang van elke kamer en wordt, na onderzoek door de Commissie voor de Comptabiliteit, door de Kamer van Volksvertegenwoordigers goedgekeurd.

² Zie ook [bijlage 2](#) van dit Jaarverslag.

HOOFDSTUK 1

Organisatie en strategie van het Rekenhof

Tabel 2 – Uitvoeringsrekening van de begroting van het Rekenhof (in duizend euro)

	2018	2019	2020 (voorlopig)
Ontvangsten	49.749,35	50.307,03	51.285,84
Uitgaven	50.357,35	50.536,24	49.320,38
Begrotingsresultaat van het jaar	-608,00	-229,21	1.965,46
Overgedragen boni	5.735,33	5.901,59	5.371,37
Aan te wenden boni	0,00	0,00	0,00
Aan te wenden reserve	0,00	0,00	0,00
Globaal resultaat	5.127,33	5.672,38	7.336,83

De rekening voor 2020 sluit af met een globaal resultaat van 7,34 miljoen euro. In 2020 is 1,22 miljoen euro minder uitgegeven dan in 2019.

Tabel 3 – Verdeling van de uitgaven van het Rekenhof (in duizend euro)

	2018	2019	2020 (voorlopig)
Lonen	42.135,82	42.049,45	42.540,49
Andere uitgaven	8.221,53	8.486,79	6.779,89

d. Geïntegreerde algemene en begrotingsboekhouding

Het Rekenhof heeft in 2018 voor het eerst een geïntegreerde algemene en begrotingsboekhouding gevoerd, geïnspireerd op de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat, maar met aandacht voor een essentiële verplichting voor de dotatiegerechtigde instellingen, nl. de verantwoording van de aanwending van de ontvangen dotatie.

Uitgaande van de verscheidenheid aan verrichtingen werd een rekeningenstelsel uitgewerkt op basis van het genormaliseerde rekeningstelsel dat overeenkomstig het koninklijk besluit van 10 november 2009 geldt voor de federale Staat, de gemeenschappen en de gewesten. Daarnaast is een reeks boekings- en waarderingsregels opgesteld.

Tot slot is ook overgestapt van het stelsel van het dienstjaar naar het stelsel van beheer.

Over de boekhoudverrichtingen wordt gerapporteerd in de jaarrekening die bestaat uit de balans, de resultatenrekening en de toelichting. De geaggregeerde uitslagen van de jaarrekening 2019 zijn opgenomen in punt 3 van [bijlage 2](#) van dit Jaarverslag.

1.3.3 Materiële middelen

a. Beheer van het gebouw

Op vraag van de Regie der Gebouwen is in 2019 gestart met de installatie van een nieuwe stookplaats met een warmtekrachtkoppeling, een condensatieketel en twee gewone stookketels op aardgas. Door de coronacrisis is de werf een tijd lang stil gelegd en kon de nieuwe installatie nog niet in gebruik worden genomen. De wijziging van de milieuvergunning, nodig om de nieuwe installatie in gebruik te nemen, is op 30 oktober 2020 goedgekeurd door het Brussels Instituut voor Milieubeheer (Leefmilieu Brussel).

In 2020 is de toegangscontrole tot het datacenter verbeterd dankzij een nieuwe installatie.

b. Informatica

In 2020 werd Office 365 verder ingevoerd en werden het bellen via pc en het gebruik van videoconferencing veralgemeend. Personeelsleden voor wie telewerk mogelijk was, kregen in het kader van de maatregelen voor COVID-19 een draagbare computer. Op termijn wordt het gebruik van vaste pc's afgebouwd. De servers werden aangepast om een hoger aantal telewerkers aan te kunnen en de toepassingen en externe verbindingen voor hen beter toegankelijk te maken. Bovendien werd een tool gecreëerd om de verzoeken van de gebruikers efficiënter te beheren, zowel wat de ondersteuning van het gebruik van toepassingen als wat nieuwe softwaretoepassingen betreft.

1.4 Impact van de coronacrisis op de werking en de organisatie van het Rekenhof

Als reactie op de gezondheids crisis heeft het Rekenhof zijn werkwijze aangepast. Het heeft zijn globale werkorganisatie hervormd en gecentreerd op autonomie, flexibiliteit, vertrouwen en verantwoordelijkheid, en liep daarbij soms vooruit op de invoering van maatregelen die nog werden bestudeerd. Telewerk is voor de meeste personeelsleden de norm geworden en de procedures werden verder gedigitaliseerd.

Het Rekenhof heeft zijn auditprocedures herzien: ontvangst van rekeningen en documenten in elektronisch formaat, organisatie van teams in telewerk, organisatie van vergaderingen, presentaties en interviews via conference calls, organisatie van revisies, valideringen, publicaties en archivering op basis van een gecentraliseerd elektronisch dossier.

Het heeft eveneens de procedures herzien voor de goedkeuring van de dossiers door de algemene vergadering en door de Franse en Nederlandse Kamer om voor de meeste agendapunten elektronische vergaderingen te kunnen houden.

Vanaf maart 2020 heeft de gezondheids crisis het Rekenhof gedwongen zijn manier van werken grondig te herzien. Om de lockdown na te leven werd telewerk verplicht (en vervolgens sterk aanbevolen om nadien opnieuw verplicht te worden) voor de personeelsleden van wie

HOOFDSTUK 1

Organisatie en strategie van het Rekenhof

---

de functie dat mogelijk maakt. Voor de administratieve en logistieke medewerkers, die niet kunnen telewerken, werden specifieke maatregelen getroffen om de continuïteit van de werking van het Rekenhof te verzekeren.

Voorts heeft het Rekenhof een reeks maatregelen genomen om zijn personeel in het gebouw te beschermen: naleving van de afstandsregels, mondkemperplicht, samenscholingsverbod (geen evenementen, sluiting van de refter,...), ontsmetting van de lokalen enz.

1.5 Strategisch plan van het Rekenhof

Het strategisch plan 2020-2024 van het Rekenhof bevat vijf strategische doelstellingen die betrekking hebben op de processen en de producten van het Rekenhof.

Het wordt uitgevoerd door middel van de strategische plannen van de drie sectoren, de jaarlijkse operationele plannen van de directies en de beheersplannen van de diensten. De uitvoering wordt opgevolgd door de stuurgroep *Strategische Veranderingen*, een interne overlegstructuur tussen het college van het Rekenhof en de directeurs van de verschillende directies.

Een stand van uitvoering van het strategisch plan 2020-2024 is terug te vinden in [hoofdstuk 3](#) van dit Jaarverslag.

HOOFDSTUK 2

Controles en opdrachten van het Rekenhof

Naast zijn functie als budgettair raadgever oefent het Rekenhof een financiële controle, een wettigheids- en regelmatigheidscontrole, en een controle op de goede besteding van de overheidsgelden uit. Die controles hebben betrekking op de ontvangsten en de uitgaven van de federale Staat, de gemeenschappen en gewesten, de openbare instellingen die ervan afhangen en de provincies. Het Rekenhof informeert de parlementen en de provincieraden op regelmatige tijdstippen over de resultaten van die controles.

Het Rekenhof heeft ook een rechtsprekende bevoegdheid ten aanzien van de rekenplichtigen die door hun bevoegde minister of door de bevoegde deputatie werden gedagvaard voor het Rekenhof wegens een tekort in hun rekening.

Tot slot heeft het Rekenhof specifieke opdrachten in het kader van het behoorlijk bestuur (publicatie van de mandatenlijsten en bewaring van de vermogensaangiften van openbare mandatarissen en hoge ambtenaren, adviezen over de financiële verslagen van de politieke partijen, adviezen over de verkiezingsuitgaven), op het vlak van de verdeling van de financiële middelen tussen de gemeenschappen en gewesten (o.a. leerlingentelling, fiscale loyaliteit op het vlak van personenbelasting) en op basis van zijn expertise in specifieke domeinen (budgettaire en financiële weerslag van wetsvoorstellen, rekeningen van dotatiegerechtigde instellingen).

2.1 Controles

In 2020 heeft het Rekenhof 44 begrotingsverslagen, 21 rapporten over de algemene rekeningen, 24 afzonderlijke verslagen en 53 adviezen over de budgettaire en financiële weerslag van voorstellen van wet aan de parlementen en de provincieraden bezorgd.

2.1.1 Begrotingsonderzoek

Als budgettair raadgever onderzoekt het Rekenhof de ontwerpbegrotingen en ontwerpen van begrotingsaanpassingen die de regeringen bij de parlementen indienen. Het bezorgt zijn commentaar en opmerkingen aan het betrokken parlement vóór de goedkeuring van de begroting.

Tabel 4 – Verslagen over begrotingsonderzoek

	Controle 2018	Controle 2019	Controle 2020
Initiële begrotingen	17	23	20
Aanpassingsbladen	23	23	24

2.1.2 Wettigheids- en regelmatigheidscontrole

Het Rekenhof controleert of de overheidsontvangsten en –uitgaven wettig en regelmatig zijn. Het gaat na of ze overeenstemmen met de begrotingswetten. Het gaat ook na of de rechtsregels die op de verrichting van toepassing zijn, correct worden toegepast.

HOOFDSTUK 2

Controles en opdrachten van het Rekenhof

Als gevolg van de hervorming van de Rijkscomptabiliteit door de wetten van 2003 oefent het Rekenhof de wettigheids- en regelmatigheidscontrole in hoofdzaak uit aan de hand van analyses en audits *a posteriori*.

2.1.3 Financiële controle

Bij zijn financiële controle gaat het Rekenhof de betrouwbaarheid, de juistheid en volledigheid van de financiële staten na, onder meer aan de hand van een toetsing van de boekhoudkundige operaties aan de regelgeving op de openbare comptabiliteit.

Het Rekenhof controleert ook de rekeningen van de rekenplichtigen die de overheidsgelden innen en/of uitbetalen. Die opdracht wordt in elke kamer van het Rekenhof vervuld door één raadsheer. Die stelt vast of de rekeningen effen zijn, dan wel een tegoed of een tekort vertonen. In geval van een tekort kan de rekenplichtige voor het Rekenhof worden gedagvaard.

In 2020 heeft het Rekenhof de algemene rekening 2019 van het algemeen bestuur van de federale Staat gecontroleerd en met zijn opmerkingen aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers voorgelegd. Het heeft ook de algemene rekeningen van de Vlaamse en de Franse Gemeenschap en van het Waals Gewest voor 2019 met zijn opmerkingen bezorgd aan respectievelijk het Vlaams Parlement, het parlement van de Franse Gemeenschap en het parlement van het Waals Gewest.

Op basis van de toepasselijke regelgeving certificeert het Rekenhof nu al de algemene rekeningen van de Duitstalige Gemeenschap, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie³.

Het Rekenhof heeft dus in 2020 de algemene rekeningen 2019 gecertificeerd van de diensten van het hoofdbestuur van de Duitstalige Gemeenschap. Het heeft bovendien een afkeurend oordeel geformuleerd over de algemene rekeningen 2019 van de diensten van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en van de gewestelijke entiteit⁴.

Het heeft ook een afkeurend oordeel geformuleerd over de algemene rekeningen 2017 en 2018 van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie. De algemene rekening 2019 werd pas op 9 oktober 2020 voorgelegd aan het Rekenhof.

---

³ Twee wetten van 10 april 2014 met het oog op de gedeeltelijke omzetting van de richtlijn 2011/85/EU hebben een algemene certificeringsopdracht van de algemene rekeningen van de federale Staat en van de gedefedereerde entiteiten door het Rekenhof ingeschreven in de wetten van 16 mei 2003 tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof en van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat.

⁴ Het betreft de geconsolideerde rekening van de diensten van de regering en van de autonome bestuursinstellingen.

Tabel 5 – Beslissingen over de algemene rekening

	Controle 2018	Controle 2019	Controle 2020
2017 en vroeger	23	4	2
2018	-	17	2
2019	-	-	17

In 2020 heeft het Rekenhof 249 rekeningen van openbare instellingen en van diensten met afzonderlijk beheer gecertificeerd of gecontroleerd verklaard.

Tabel 6 – Gecertificeerde of gecontroleerd verklaarde rekeningen van openbare instellingen, agentschappen en diensten met afzonderlijk beheer

	Controle 2018	Controle 2019	Controle 2020
2017 en vroeger	233 ⁽¹⁾	136	49
2018	-	182 ⁽¹⁾⁽²⁾	41
2019	-	-	159 ⁽³⁾

(1) De in 2018 en in 2019 gecontroleerde rekeningen van de *Services administratifs à comptabilité autonome de l'enseignement de la Communauté Française* zijn gevoegd bij de cijfers van de rekeningen van de openbare rekenplichtigen (zie verder, [tabel 8](#)).

(2) De 30 gecontroleerde rekeningen van openbare instellingen, agentschappen en diensten met afzonderlijk beheer van de Vlaamse Gemeenschap voor 2019 omvatten 11 collectieve controleverklaringen waarbij 215 kleine rekeningen van rechtspersonen en diensten met afzonderlijk beheer werden gecontroleerd.

(3) De 17 gecontroleerde rekeningen van openbare instellingen, agentschappen en diensten met afzonderlijk beheer van de Vlaamse Gemeenschap voor 2020 omvatten 11 collectieve controleverklaringen waarbij 183 rekeningen van rechtspersonen en diensten met afzonderlijk beheer werden gecontroleerd.

In 2020 heeft het Rekenhof tien rekeningen van universiteiten gecontroleerd.

Tabel 7 – Rekeningen van de universiteiten gecontroleerd door het Rekenhof

	Controle 2018	Controle 2019	Controle 2020
2017 en vroeger	9	12	6
2018	-	5	4
2019	-	-	-

Het Rekenhof heeft in 2020 1.578 rekeningen van rekenplichtigen afgesloten.

HOOFDSTUK 2

Controles en opdrachten van het Rekenhof

Tabel 8 – Rekeningen van de rekenplichtigen afgesloten door het Rekenhof

	Controle 2018	Controle 2019	Controle 2020
Periodieke rekeningen	2.498	2.241	1327
Eindebeheerrekeningen	520	575	236
Tekortrekeningen	5	17	15

2.1.4 Thematische audit

Naast de recurrente controles voert het Rekenhof thematische audits uit die het selecteert op basis van risicoanalyses, de interesses van de parlementen en de beschikbare middelen. De thematische audits handelen zowel over de financiële aspecten als over de wettigheid of de goede besteding van de overheidsgelden. In dat laatste geval gaat het Rekenhof in het bijzonder na of de uitvoering van het overheidsbeleid voldoet aan de principes van goed beheer, volgens de criteria van zuinigheid, doeltreffendheid en doelmatigheid.

Het Rekenhof heeft in 2020 de bevindingen, conclusies en aanbevelingen van zijn thematische audits opgenomen in 64 verslagen (zie ook [bijlagen 5](#) en [6](#)).

Tabel 9 – Thematische auditverslagen

	Controle 2018	Controle 2019	Controle 2020
Afzonderlijke verslagen	22	29	24
Artikelen in de Boeken van het Rekenhof	35	41	40

2.2 Specifieke opdrachten**2.2.1 Controleverlagen en adviezen**

In 2020 rapporteerde het Rekenhof over de resultaten van een reeks specifieke opdrachten:

- een controleverlag over de leerlingentelling door de Vlaamse en de Franse Gemeenschap;
- vijf adviezen over de uitoefening van de regionale fiscale autonomie inzake personenbelasting (uitvoering van artikel 5/7 van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de gemeenschappen en de gewesten);
- drie verslagen in het kader van de zesde staatshervorming (verslagen betreffende de wijziging van de erkenningsnormen in de ziekenhuizen overeenkomstig artikel 5, § 1, I, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen);
- een advies over de juistheid en de volledigheid van de financiële verslagen over de jaarrekeningen van de politieke partijen;
- twaalf controleverlagen over de rekeningen van de dotatiegerechtigde instellingen;
- een controleverlag over de jaarrekening 2019 van de vzw Pensioenen Vlaamse Volksvertegenwoordigers;

- een controleverslag over de rekeningen 2018 van het Parlement van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;
- de berekening van de verdeelsleutel voor de artsen en de tandartsen (verdeling van de RIZIV-nummers tussen de Vlaamse en de Franse Gemeenschap) overeenkomstig artikel 92, § 1/1, van de wet betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen, gecoördineerd op 10 mei 2015);
- een controleverslag over de jaarrekeningen 2019 van het Internationaal Instituut voor Bestuurswetenschappen (IISA);
- een controleverslag over de telling van de opdrachten van de Justitiehuzen voor 2019;
- een controleverslag over de rekeningen 2017 en 2018 van de parlementaire fracties van het Parlement van de Duitse Gemeenschap.

2.2.2 Andere opdrachten

Ook in 2020 heeft het Rekenhof de lijsten van de mandaten, ambten en beroepen gecontroleerd van de openbare mandatarissen en hoge ambtenaren aangewezen door de wetten en bijzondere wetten van 2 mei 1995 en 26 juni 2004. Het Rekenhof bewaart bovendien, onder gesloten omslag, de gedeponeerde vermogensaangiften. Mandatenlijsten moeten sinds 2019 elektronisch worden ingediend via de IT-toepassing *Regimand*, samen met de aan de functies gekoppelde vergoedingen. De lijsten 2019 en de lijsten van de personen die hun mandatenlijst of vermogensaangifte voor dat jaar niet hebben meegedeeld, werden op 15 februari 2021 in het *Belgisch Staatsblad* en op de website van het Rekenhof gepubliceerd. Uit die publicatie blijkt dat 10.918 mandatenlijsten en 4.789 vermogensaangiften werden ingediend en dat 55 personen geen mandatenlijst en 45 personen geen vermogensaangifte hadden ingediend.

De eerste voorzitter van het Rekenhof nam in 2020 deel aan de werkzaamheden van de commissie van het *Carnegie Hero Fund*. Die commissie, die bij de FOD Binnenlandse Zaken werd ingesteld, beheert en bestuurt de Carnegiestichting.

De beide voorzitters van het Rekenhof hebben in oktober 2020 het controlerapport over de aanwending in 2019 van de dotaties van sommige leden van de koninklijke familie aan de voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers overhandigd.

Sommige leden van het Rekenhof oefenen de functie van rekeningcommissaris uit in de overheidsbedrijven of in gelijkaardige structuren bij de federale Staat, het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap⁵.

Tot slot maakten twee leden van het Rekenhof in 2020 deel uit van de Nederlandstalige en de Franstalige kamer van het college voor de evaluatie van de korpschefs van het Openbaar Ministerie.

---

⁵ Zie [bijlage 3](#) – Opdracht als rekeningcommissaris van de leden van het Rekenhof in 2020.

HOOFDSTUK 2

Controles en opdrachten van het Rekenhof

2.2.3 Nieuwe bevoegdheden voor het Rekenhof

Op basis van de wet van 4 mei 2020 tot wijziging van wettelijke bepalingen wat de transparantie van de overeenkomsten inzake terugbetaalbare specialiteiten betreft, heeft het Rekenhof, als het een onderzoeksopdracht van de Kamer van Volksvertegenwoordigers krijgt, toegang tot de voor het onderzoek relevante vertrouwelijke overeenkomsten, inclusief de vertrouwelijke bijlagen, die in het kader van artikel 111 van het koninklijk besluit van 1 februari 2018 zijn gesloten (beter bekend als “artikel 81-contracten”). Die vertrouwelijke overeenkomsten hebben als doel de toegang tot nieuwe en vaak dure geneesmiddelen te verzekeren en tegelijk de kostprijs voor de ziekteverzekering te beperken.

Artikel 5 van de wet van 4 mei 2020 beperkt de voorwaardelijke toegang tot de overeenkomsten die zijn gesloten na de inwerkingtreding van de wet. De wet trad in werking op 27 juni 2020. De vertrouwelijke informatie waarover het Rekenhof in voorkomend geval zou beschikken, valt volgens artikel 4 van de wet buiten het inzage- en informatierecht van parlementsleden vastgelegd in de artikelen 33 en 34 van het reglement van orde van het Rekenhof.

2.3 Rechtsprekende bevoegdheid

Bij de uitoefening van zijn rechtsprekende bevoegdheid oordeelt het Rekenhof over de aansprakelijkheid van een rekenplichtige waarvan het beheer een tekort vertoont.

In 2020 onderzocht het Rekenhof vier gemotiveerde beslissingen van ministers of deputaties om rekenplichtigen van wie de rekening een tekort vertoonde, niet te dagvaarden. Vijf rekenplichtigen kregen ambtshalve kwijting aangezien de minister vijf jaar na het einde van zijn beheer geen enkel initiatief had genomen om hen al dan niet te dagvaarden voor het Rekenhof.

Tabel 10 – *Rechtsprekende bevoegdheid*

		Controle 2018	Controle 2019	Controle 2020
Niet-dagvaarding	Aantal	13	14	4
	Bedrag	128.839,17 euro	102.425,03 euro	2.708,26 euro 8.026,07 USD
Veroordelingen	Aantal	-	-	- *
	Bedrag	-	-	-
Ambtshalve kwijtingen na 5 jaar	Aantal	1	2	5
	Bedrag	2.192,22 euro	31.135,85 euro	225.192,04 euro

* Voor twee dagvaardingen besliste het Rekenhof de rekenplichtigen niet te veroordelen.

2.4 Verzoeken van parlementen

Het Rekenhof oefent zijn controles op eigen initiatief uit. Daarnaast kunnen de parlementen het Rekenhof verzoeken audits te realiseren bij de diensten en instellingen die aan zijn controle zijn onderworpen. Ze kunnen ook een advies vragen over de financiële weerslag van wetsvoorstellen. Elk parlamentslid beschikt over een individueel inzage- en informatierecht.

Op vraag van de Kamer van Volksvertegenwoordigers heeft het Rekenhof in 2020 een audit uitgevoerd en verslag uitgebracht over:

- de uitvoering van de aanbevelingen die naar aanleiding van een audit in 2018 werden geformuleerd met betrekking tot de dotatiegerechtigde instellingen;
- de raamovereenkomst met meerdere deelnemers voor de levering van stoffen herbruikbare mondkmaskers (*Community Masks*) door Defensie;
- de aanzienlijke vertragingen van de renovatiewerken van het station Gent-Sint-Pieters.

De Kamer van Volksvertegenwoordigers verzocht het Rekenhof een directe link te installeren tussen de individuele mandatenlijst van een parlamentslid, zoals geregistreerd in *Regimand* en gepubliceerd op de website van het Rekenhof, en zijn curriculum op de website van de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

Op vraag van de voorzitter van het Waals Parlement heeft het Rekenhof in het kader van de wetgeving op de mandatenlijsten en vermogensaangiften zijn standpunt over de aangifte van ontslag- en uittredingsvergoedingen van parlamentsleden die niet zijn herverkozen, uiteengezet en ook meegedeeld aan de andere voorzitters van de parlementaire assemblées.

Na voorafgaandelijk informeel overleg heeft het Vlaams Parlement op 15 juli 2020 het Rekenhof opdracht gegeven jaarlijks de informatiekwaliteit te beoordelen van de financiële voortgangsrapportage van de Vlaamse Regering over het Toekomstverbond (voor een bereikbare en leefbare Antwerpse regio).

Het Rekenhof heeft in 2020 ook 53 adviezen gegeven over de budgettaire en financiële weerslag van wetsvoorstellen, ontwerpen van uitvoeringsbesluiten van een decreet en van ontwerpen van protocolakkoord, en negen antwoorden verstrekt aan parlamentsleden die gebruik hebben gemaakt van hun individueel inzage- en informatierecht⁶.

---

⁶ Zie [bijlage 4](#) – Individueel inzage- en informatierecht.

HOOFDSTUK 2

Controles en opdrachten van het Rekenhof

Tabel 11 – Inzage- en informatierecht van parlementsleden

	Controle 2018	Controle 2019	Controle 2020
Aantal parlementsleden	8	11	8
Aantal verzoeken	7	9	9

2.5 Adviesvragen van de uitvoerende macht

Het Rekenhof is een controle-instelling. Bij uitzondering kan het vragen om advies vanwege de uitvoerende macht ontvankelijk beschouwen en ten gronde behandelen. De ontvankelijkheid wordt bepaald aan de hand van vooraf bepaalde criteria. Zo moeten die vragen om advies een algemeen principe betreffen en een nauwe band hebben met de controleopdrachten en de bevoegdheden van het Rekenhof.

In 2020 antwoordde het Rekenhof ten gronde op een adviesvraag van de voorzitter van het directiecomité van de *Commission wallonne pour l'Énergie* (Cwape) betreffende de begrotingsboeking van een meerjarige leasing.

2.6 Impact van de controles en audits

Elk jaar publiceert het Rekenhof de resultaten van zijn controles en audits in zijn jaarlijkse Boeken en afzonderlijke verslagen. Het formuleert daarbij aanbevelingen die kunnen bijdragen tot een beter overheidsbeleid. Het Rekenhof spreekt zich echter niet uit over de opportuniteit van bepaalde keuzes bij de uitvoering van die aanbevelingen.

Het Rekenhof publiceert de controleresultaten na een tegensprekelijke procedure met de administratie en de minister. Die procedure stelt het Rekenhof in staat zijn standpunten te verduidelijken en draagt rechtstreeks bij tot een betere aanvaarding van de vaststellingen en resultaten van de audit. De bevoegde overheid is verplicht binnen een maand te antwoorden. Die termijn kan door het Rekenhof worden verlengd.

Het Rekenhof gaat na hoe zijn publicaties worden onthaald en volgt de uitvoering van zijn aanbevelingen op. Op die manier kan het de kwaliteit van de informatie die het aan de parlementsleden bezorgt, verhogen en hun mogelijkheden om op te treden verbeteren.

De impact van de controles en audits blijkt zowel uit het gevolg dat wordt gegeven aan de aanbevelingen die in de audits zijn opgenomen als uit de aandacht die de parlementsleden eraan besteden.

In 2020 hebben vertegenwoordigers van het Rekenhof 50 zittingen van de verschillende parlementen bijgewoond om vragen te beantwoorden over het begrotingsonderzoek, de Boeken van het Rekenhof en de afzonderlijke verslagen.

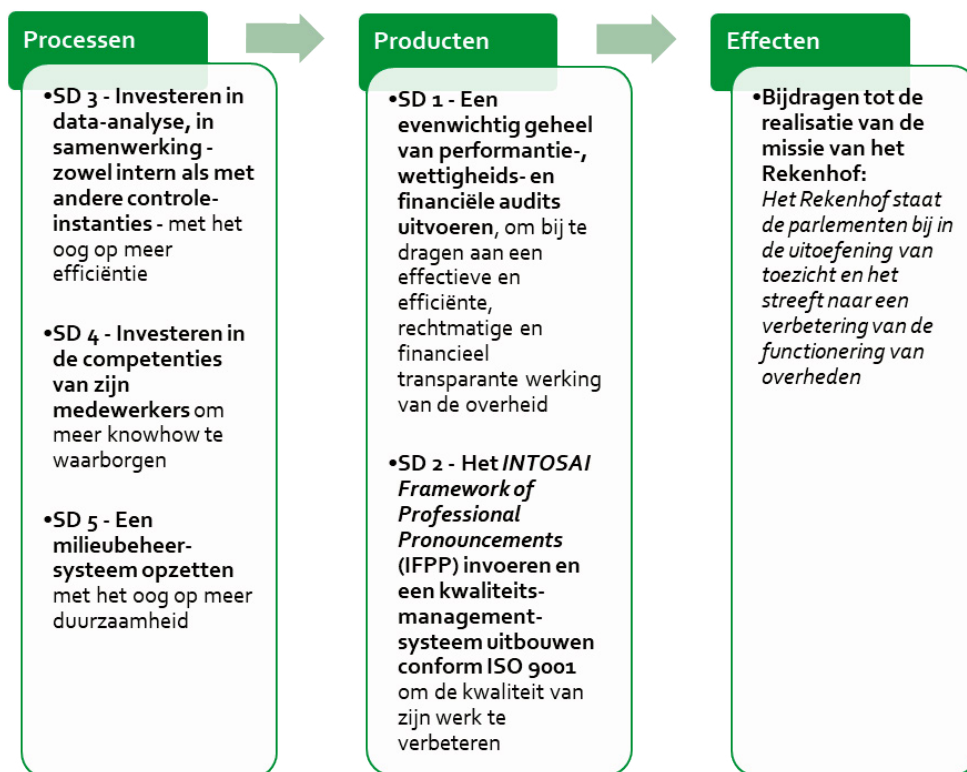
HOOFDSTUK 3

Thema-artikel: Uitvoering van het strategisch plan 2020-2024 van het Rekenhof

3.1 Inleiding

Sinds 2004 stelt het Rekenhof vijfjaarlijkse strategische plannen op die zijn missieverklaring concretiseren. Ze houden ook rekening met de evoluties in de context waarbinnen de instelling functioneert en met de verwachtingen van zijn stakeholders.

Het strategisch plan 2020-2024 bevat vijf strategische doelstellingen, in de vorm van een causale keten (processen naar producten naar effecten). Drie strategische doelstellingen hebben betrekking op de processen, zowel interne als externe, en moeten van het Rekenhof een efficiënte, lerende en duurzame organisatie maken (SD 3, 4 en 5). De twee andere strategische doelstellingen zijn productgericht en hebben de ambitie via kwaliteitsvolle audits een maatschappelijke meerwaarde te realiseren (SD 1 en 2). De producten dragen bij tot de concretisering van de dubbele missie van het Rekenhof: de parlementen bijstaan in de uitoefening van toezicht en bijdragen tot een betere werking van het openbaar bestuur.

In het jaarverslag 2019⁷ werd uiteengezet hoe de strategie van het Rekenhof tot stand komt en welke strategische keuzes voor 2020-2024 werden beoogd. Daarbij werd het belang van de

⁷ Rekenhof, "Thema-artikel: Strategie 2020-2024 van het Rekenhof – Maatschappelijke meerwaarde door kwaliteitsvolle audits", *Jaarverslag 2019*, Brussel, mei 2020, p. 27-31, www.rekenhof.be.

HOOFDSTUK 3

Thema-artikel: Uitvoering van het strategisch plan 2020-2024 van het Rekenhof

---

stuurgroep Strategische Veranderingen benadrukt alsook de gevolgen die de COVID-19-crisis had op de reorganisatie van de werkzaamheden van het Rekenhof, om zowel de gezondheid van het personeel als de continuïteit van de dienst te garanderen.

In dit verslag wordt aan de hand van vijf thema's de uitvoering in 2020 van het strategische plan toegelicht.

3.2 Uitvoering in 2020 van het strategisch plan 2020-2024: toetsing aan de hand van vijf thema's

3.2.1 *Een nieuwe werkorganisatie (strategische doelstelling 4 – investeren in de competenties van zijn medewerkers)*

De doelstellingen in het strategisch plan 2020-2024 bepalen onder meer dat “*het Rekenhof ernaar streeft een kennisintensieve organisatie te zijn die intellectueel uitdagend is voor zijn personeel en waarin dat personeel een grote zelfstandigheid geniet*” en dat “*het Rekenhof meer oog zal hebben voor de mobiliteit van zijn personeel*”. De gezondheids crisis heeft de verwezenlijking van die doelstellingen versneld.

Vanaf maart 2020 moest het Rekenhof zijn werking immers radicaal aanpassen om de lockdown na te leven waartoe de coronacrisis noopte. De meeste personeelsleden werkten thuis en nieuwe procedures voor interne en externe communicatie werden ingevoerd (de fysieke vergaderingen werden bijvoorbeeld vervangen door videoconferenties). Voor werknemers die niet konden thuiswerken, werd de organisatie van hun taken aangepast om de continuïteit van de werking van de instelling te verzekeren. Zo werd een beurtrol gepland om te zorgen dat de taken billijk worden verdeeld en dat personeelsleden zich zo weinig mogelijk moeten verplaatsen.

In het licht van die uitzonderlijke omstandigheden besliste het Rekenhof in mei 2020 een enquête uit te voeren bij zijn leidend ambtenaren om een verband te kunnen leggen tussen de realisatie van de doelstellingen van het nieuwe strategisch plan en de gevolgen van de gezondheids crisis en de lessen die daaruit kunnen worden getrokken. Dankzij de resultaten van die enquête heeft de algemene vergadering in oktober 2020 een structurele hervorming van de werkorganisatie goedgekeurd.

Het Rekenhof wil de werkorganisatie voortaan baseren op wederzijdse flexibiliteit en wederzijds vertrouwen. Iedereen krijgt de verantwoordelijkheid om zijn werk plaats- en tijdsafhankelijk te organiseren. Zodra de gezondheidsmaatregelen het mogelijk maken, zullen de medewerkers met andere woorden, als hun taken dat mogelijk maken, kunnen werken op het Rekenhof, thuis of ter plaatse, met inachtneming van een positief evenwicht tussen de dienstnoodwendigheden en hun individuele voorkeur. Om de persoonlijke contacten en het groepsgevoel binnen de instelling te bevorderen en ook te zorgen voor voldoende informatieuitwisseling binnen en tussen de diensten, zal daarnaast aan de personeelsleden worden gevraagd minstens één dag per week naar het Rekenhof te komen werken.

Het veralgemeende telewerk heeft ook financiële implicaties: de vergoeding voor woon-werkverplaatsingen zal worden gecombineerd met een maandelijkse vergoeding om de bureaukosten thuis te dekken. Het Rekenhof besliste ook uitgebreidere apparatuur en software ter beschikking te stellen van het personeel.

Er zal ook worden bekeken hoe de werkruimten kunnen worden gereorganiseerd om het gebruik van het gebouw te rationaliseren.

Voor medewerkers die ondersteunende functies vervullen en die geen telewerk kunnen doen, heeft het Rekenhof tot slot ook beslist de organisatie van hun werk te hervormen.

3.2.2 *ISO 9001 (strategische doelstelling 2 – een kwaliteitsmanagementsysteem uitbouwen)*

Met strategische doelstelling 2 bevestigt het Rekenhof het belang van zijn nieuwe visie op kwaliteit. Deze visie werd oorspronkelijk in 2019 geformuleerd.

Het Rekenhof bevestigde zijn keuze te willen werken volgens de auditstandaarden van de internationale vereniging voor hogere controle-instellingen: het *INTOSAI Framework of Professional Pronouncements* (IFPP - zie punt 3.2.3 hierna). Werken volgens deze standaarden helpt het Rekenhof in het uitvoeren van zijn missie om de parlementen en provincieraden te informeren en in zijn streven om het overheidsfunctioneren te verbeteren. Werken volgens het IFPP-kader zorgt er ook voor dat het Rekenhof kwaliteitsvolle audits aflevert waarop de parlementen en provincieraden kunnen vertrouwen. Het IFPP-kader vormt met andere woorden een kwaliteitsnormenkader voor het Rekenhof.

Werken volgens dat kwaliteitsnormenkader vereist aansturing. Daarom besloot het Rekenhof zijn kwaliteitsmanagementsysteem te vernieuwen, met een dubbele doelstelling. Het vernieuwde systeem moet in de eerste plaats bijdragen tot die kwaliteitsvolle audits, door alle beheersmaatregelen te bieden die nodig zijn om de kwaliteitsnormen te halen. In de tweede plaats moet het ervoor zorgen dat het Rekenhof kan garanderen én aantonen dat deze beheersmaatregelen werken.

De twee opdrachten impliceren een aantal kenmerken waaraan het vernieuwde kwaliteitsmanagementsysteem moet voldoen. Het systeem moet gezaghebbend en internationaal erkend zijn, mee evolueren met nieuwe inzichten in het kwaliteitsdenken, integreerbaar in de bestaande Rekenhofprocessen, compatibel met het IFPP-kader en certificeerbaar door een externe onafhankelijke organisatie. Op basis van die overwegingen heeft het Rekenhof besloten voor zijn kwaliteitsmanagementsysteem een ISO 9001:2015-certificatie na te streven.

Ondanks de coronapandemie werden in 2020 belangrijke stappen gezet op het traject naar certificatie. De conformiteitschecks van de procedures aan het IFPP-kader hebben begin 2020 tot

HOOFDSTUK 3

Thema-artikel: Uitvoering van het strategisch plan 2020-2024 van het Rekenhof

---

een aantal verbeterprojecten geleid. Voor al deze verbeterprojecten werd gewerkt met een specifiek rapporteringsmodel om de vergelijkbaarheid over de projecten heen te stimuleren.

Naast de verbeterprojecten hebben de directies maatregelen in kaart gebracht om de risico's en kansen waarmee ze geconfronteerd worden, af te dekken of te benutten. Die risico's en kansen werden geïdentificeerd op basis van een analyse van zowel de context waarbinnen de directies werken, als van de partijen die belang hebben bij hun werk. Deze maatregelen worden vanaf 2020 en verder in 2021 gefaseerd ingevoerd.

Aansluitend op deze verbeterprojecten en de analyse van de risico's en kansen zijn voor alle operationele en ondersteunende processen nieuwe beheerdiagrammen uitgewerkt volgens het model van een schildpaddiagram (*turtle diagram*). Deze diagrammen maken het mogelijk de Rekenhofprocessen te kaderen in hun specifieke context en maken duidelijk wat de input is, wat de kernprocesstappen zijn, aan welke eisen de processen moeten voldoen en wat de output is. Deze diagrammen vormen ook de link tussen de *high level* Rekenhofprocessen (bv. een begrotingsanalyse) en de details vervat in handleidingen, instructies en het IFPP-kader.

Na het opstellen van de procesbeheerdiagrammen zijn in 2020 de eerste interne kwaliteitsaudits uitgevoerd om de mate van conformiteit met de ISO 9001-norm te bepalen. Deze interne kwaliteitsaudits zijn een belangrijke stap in het ISO 9001-certificatietraject. Aan de hand ervan kunnen immers de werkpunten voor de certificatie geïdentificeerd worden. De interne kwaliteitsaudits zullen worden afgerond in het voorjaar 2021 waarna een *management review* zal worden voorbereid. Dit is de laatste interne stap voor de externe certificatie. Die externe certificatie zou aldus in het voorjaar van 2022 moeten kunnen plaatsvinden.

In 2020 werden continu opleidingen en infosessies over de kwaliteitsvisie en het kwaliteitsmanagementsysteem georganiseerd. Deze opleidingen zullen op regelmatige basis blijven plaatsvinden als één van de middelen om de betrokkenheid van de medewerkers bij het streven naar een steeds hogere kwaliteit te verzekeren.

3.2.3 *Invoering van het IFPP (strategische doelstelling 2 – Het INTOSAI Framework of Professional Pronouncements invoeren)*

Het Rekenhof besliste al in 2004 zijn onderzoeksplanning, controleaanpak en rapportering in overeenstemming te brengen met de normen van INTOSAI, de internationale organisatie van hoge controle-instellingen (HCI's) en meer bepaald het internationale normenkader van de HCI's (ISSAI-normen).

Voor performantie-audit stemt het Rekenhof al sinds 1998 zijn werkwijzen en handleidingen af op deze normen. Dat verband wordt echter zelden expliciet gelegd. Zo verwijzen de procedurehandleidingen meestal niet naar ISSAI.

Ook voor financiële audit is sinds de jaren negentig een professionalisering bezig via de aanwerving van gespecialiseerde financiële auditors (met een academische opleiding en dikwijls ook met beroepservaring in het bedrijfsrevisoraat), het uitwerken van auditprocedures, handleidingen en opleidingen in lijn met ISSAI en de internationale auditstandaarden (ISA's) van de *International Federation of Accountants* (IFAC), het gebruik van ondersteunende software-tools (CaseWare, Power BI...).

Het 22^e congres van INTOSAI van december 2016 heeft het ISSAI-normenkader omgevormd tot het *INTOSAI Framework of Professional Pronouncements* (IFPP) met belangrijke nieuwigheden om de geloofwaardigheid van de professionele uitspraken van INTOSAI te versterken. Het 23^e INCOSAI van september 2019 heeft het oude normenkader effectief opgeheven. Het IFPP vormt sindsdien de internationale referentie voor controles van de overheidsfinanciën door HCI's.

Het Rekenhof beoogt met zijn strategisch plan 2020-2024 het IFPP in te voeren en een kwaliteitsmanagementsysteem uit te bouwen conform ISO 9001 om de kwaliteit van zijn werk te verbeteren. Parallel met de voorbereiding van de ISO 9001-certificering heeft het Rekenhof eind 2019 een werkgroep opgericht die de invoering van het IFPP binnen het Rekenhof tijdens de looptijd van het strategisch plan moet voorbereiden.

De werkgroep besteedt prioritair aandacht aan de “conformiteit” met het IFPP in het kader van financiële audit en de certificering van de rekeningen, de mate waarin de huidige praktijk het mogelijk maakt naar de ISSAI-normen te verwijzen en hoe de eventuele kloof kan worden gedicht, rekening houdende met de beschikbare middelen en knowhow van de diensten. Het Rekenhof zal daarom in de periode 2020-2024 progressief de principes (ISSAI 200) en de toepasselijke normen (ISSAI 2000-2899) van het IFPP invoeren die relevant zijn voor financiële audit van de rekeningen waarvoor de wetgeving een certificering door het Rekenhof, en m.a.w. een oordeel over het getrouw beeld, verplicht stelt.

Dit impliceert onder meer:

- de opmaak voor elke audit van een controleplanning gebaseerd op een risicoanalyse en materialiteitsdrempels;
- het vastleggen van de auditstrategie;
- een operationele en personeelsplanning afgestemd op de significante risico's;
- het verzamelen en documenteren van voldoende en relevant bewijsmateriaal;
- het invoeren van een systeem van beheersing en borging van de kwaliteit, op basis waarvan een professioneel oordeel tot stand kan komen.

Op voorstel van de IFPP-werkgroep heeft het Rekenhof de formuleringen goedgekeurd die beschrijven hoe het zijn opdracht in het licht van het IFPP uitvoert voor de audit van de rekeningen die moeten worden gecertificeerd. Ook heeft het onderzocht welke ISSAI-normen

HOOFDSTUK 3

Thema-artikel: Uitvoering van het strategisch plan 2020-2024 van het Rekenhof

---

verduidelijking nodig hebben in de specifieke context waarin het Rekenhof zijn certificeringsopdracht uitoefent. Bovendien volgt het regelmatig de progressieve toepassing van de ISSAI-normen op.

De formuleringen houden er rekening mee dat zolang het Rekenhof niet aan alle vereisten van het IFPP-kader voldoet, het niet zonder voorbehoud mag verklaren dat het zijn audits heeft uitgevoerd in overeenstemming met dat kader. Het Rekenhof heeft zich voor de aangepaste formulering gebaseerd op de resultaten van een internationale benchmark die het eind 2020 onder HCI's heeft verricht. De auditwerkzaamheden van het Rekenhof beantwoorden al in belangrijke mate aan het IFPP.

Verder zal het Rekenhof de formuleringen vastleggen voor financiële-auditopdrachten die niet gericht zijn op een oordeel over het getrouw beeld en waarvoor bijgevolg niet is vereist dat de audit integraal tot stand is gekomen in overeenstemming met het IFPP-kader en de relevante ISA's. Voor zijn begrotingsonderzoek kan het Rekenhof de toepasselijke principes en normen daarentegen niet rechtstreeks afleiden uit het IFPP-kader. Dit kader is als dusdanig niet van toepassing op begrotingsonderzoek. Het Rekenhof werkt daarom voor de begrotingsonderzoeken een apart kader uit.

De overeenstemming met het IFPP krijgt niet alleen bij financiële audit maar ook bij thematische en compliance audit de nodige aandacht. Dit impliceert onder meer:

- de selectie van auditthema's via een strategische planning op basis van een monitoring en risicoanalyse;
- een voorstudie met onderzoeksvragen, methoden, normen en organisatie van de audit;
- een doeltreffende en gepaste communicatie met geauditeerde en belanghebbenden;
- gepaste professionele vaardigheden;
- afdoende en geschikt bewijsmateriaal;
- een volledige en gedetailleerde documentatie;
- conclusies en aanbevelingen in lijn met de doelstellingen van de onderzoeksvragen;
- volledige, overtuigende, leesbare en evenwichtige auditverslagen;
- een systeem van kwaliteitsbeheersing;
- een opvolging van de vaststellingen en aanbevelingen van vroegere audits.

Het Rekenhof zal daartoe in 2021 de huidige situatie in kaart brengen en via een benchmark bij andere HCI's informeren naar de toepassing van de IFPP-beginselen en standaarden 300-3000 en 400-4000. Op die manier wil het tot een gemeenschappelijke definitie van deze beginselen en standaarden komen, de punten van verbetering afbakenen en een actieplan opstellen met aandacht voor *best practices* en een jaarlijkse evaluatie.

3.2.4 *Transversaliteit (strategische doelstellingen 1 en 3 – een evenwichtig geheel van performantie-, wettigheids- en financiële audits uitvoeren – investeren in interne samenwerking)*

Een van de acties binnen de strategie 2020-2024 bepaalt dat het Rekenhof *horizontale audits over verschillende bestuursniveaus voert wanneer dit een meerwaarde heeft*.

Audits over verschillende bestuursniveaus zijn nieuw binnen het Rekenhof. Tot voor kort voerden de diensten van het Rekenhof, die gestructureerd zijn volgens de Belgische staatsstructuur, audits uit voor één bepaald bestuursniveau, zoals de Vlaamse, de Waalse of de federale overheid. Elk bestuursniveau kan immers binnen zijn bevoegdheden een eigen beleid uitstippelen, waardoor het Rekenhof aan elk van de parlementen afzonderlijk verslag kan uitbrengen over het gevoerde beleid.

Diverse maatschappelijke uitdagingen, zoals het klimaat, migratie of mobiliteit, overschrijden de grenzen van één bestuursniveau en vragen een gecoördineerde aanpak. Overleg tussen de verschillende bestuursniveaus is dan wenselijk en vaak noodzakelijk. In België bestaan daartoe verschillende overlegorganen, zoals het Overlegcomité, dat vertegenwoordigers van alle regeringen samenbrengt, en de interministeriële conferenties, die de verschillende ministers van een beleidsdomein verenigen. België moet als EU- of VN-lidstaat ook regelmatig rapporteren over beleidsaspecten waarvoor verschillende bestuursniveaus bevoegd zijn. Europa heeft daarbij al te kennen gegeven dat het gebrek aan coördinatie en samenwerking tussen de bestuursniveaus in België een pijnpunt vormt⁸.

Het Rekenhof, dat als controleorgaan een overzicht over alle bestuursniveaus⁹ heeft, kan net in de beleidsaspecten die een gecoördineerde aanpak vragen, een unieke rol spelen. De strategie 2020-2024 wil daarom meer aandacht besteden aan horizontale audits.

In 2020 publiceerde het Rekenhof een eerste horizontale audit: *Sustainable Development Goals – Agenda 2030 van de Verenigde Naties: implementatie, opvolging en rapportering door de overheden in België*. Het onderzocht hoe de verschillende bestuursniveaus in België zich engageren en organiseren op het vlak van de *sustainable development goals*, waartoe België

⁸ Zie o.a. Europese Commissie, *Landverslag België 2020 bij mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Europese Raad, de Raad, de Europese Centrale Bank en de Eurogroep. Europees Semester 2020: beoordeling van vooruitgang bij structurele hervormingen, preventie en correctie van macro-economische onevenwichtigheden en resultaten van diepgaande evaluatie ingevolge Verordening (EU) nr. 1176/2011*, werkdocument van de diensten van de Commissie SWD(2020) 500final, februari 2020, punt 3.4.4, p.72: "Het beleidsoptreden is versnipperd over de verschillende bestuursniveaus (zie tabel 3.4.1). Dit maakt het belangrijk om effectief en operationeel samen te werken over de verschillende bestuursniveaus heen. [...] Een recent rapport (European Public Administration Country Knowledge, 2018) bevestigt dat België een van de lidstaten is waar een sterke mate van versnippering van het beleid gepaard gaat met een laag niveau van beleidscoördinatie."

⁹ Alleen voor lokale besturen (gemeenten, OCMW's, intercommunales enz.) heeft het Rekenhof geen controlebevoegdheid.

HOOFDSTUK 3

Thema-artikel: Uitvoering van het strategisch plan 2020-2024 van het Rekenhof

---

zich als VN-lid verbindt. De auditdiensten van de verschillende sectoren hebben de audit samen gevoerd en hun werkzaamheden hebben geleid tot één gezamenlijk verslag.

Momenteel loopt de audit *Steunmaatregelen in het kader van de COVID-19-crisis*. Die onderzoekt de economische steunmaatregelen aan particulieren en bedrijven ten gevolge van de COVID-19-crisis en wordt door de verschillende auditdiensten van het Rekenhof bij de federale en regionale bestuursniveaus uitgevoerd. Ook hier geldt een gemeenschappelijke onderzoeksaanpak en een gemeenschappelijk normenkader. Vanwege de specificiteit van de toegekende steunmaatregelen zal de audit wel resulteren in afzonderlijke verslagen per bestuursniveau.

Om horizontale audits binnen het Rekenhof te stimuleren, werd een interne projectgroep opgericht die aanpassingen zal voorstellen om de keuze voor horizontale audits beter in te passen in de monitoring- en planningprocedures van de auditdiensten. De projectgroep zal voorts de ervaringen met horizontale audits bundelen in een gids met *best practices*, om zo dergelijke audits efficiënter intern te kunnen organiseren.

3.2.5 *Datalab (strategische doelstelling 3 – investeren in data-analyse)*

Ook bij overheden in België wint het gebruik van (grote) databanken met gegevens aan belang. Overheden verzamelen data over onder meer burgers, ondernemingen en verenigingen, in tal van domeinen, zoals in het kader van belastingaangiftes, uitkeringen, subsidies, premies enz. Als het Rekenhof toezicht wil uitoefenen op het efficiënte beheer van de overheidsfinanciën, moet het de knowhow in huis hebben om die databanken te analyseren.

Het Rekenhof investeerde de laatste jaren in de nodige kennis en infrastructuur om overheidsdatabanken te analyseren. De opgebouwde expertise werd in 2018 gebundeld in de werkgroep *DataLab*. *DataLab* brengt alle specialisten op het vlak van data-analyse van het Rekenhof bij elkaar. Het zet niet alleen in op kennisdeling onder die data-specialisten maar biedt ook ondersteuning aan auditteams en collega's die bij hun werkzaamheden informatie willen halen uit overheidsdatabanken.

Om kennis te delen onder de data-specialisten organiseert *DataLab* geregeld presentaties over nieuwe technieken of projecten binnen het Rekenhof op het vlak van data-analyse. Er wordt overlegd over nieuwe technieken en mogelijkheden, en er wordt bekeken wie expertise kan delen in het kader van specifieke vragen tot ondersteuning.

Om kennis te delen met niet-specialisten organiseert *DataLab* vormingen op beginnersniveau voor collega's die willen bijleren over data-analyse. Op vraag van auditteams biedt *DataLab* ook ondersteuning voor het bewerken, extraheren, analyseren of visualiseren van data bij audits. Op die manier wil *DataLab* het gebruik van data in audits faciliteren.

Om het gebruik van data in audits mogelijk te maken investeerde het Rekenhof de voorbije jaren in aangepaste soft- en hardware. Er werd geïnvesteerd in nieuwe en bestaande softwarepakketten, alsook in opleidingen in het gebruik van deze software. Daarnaast werden performante computers aangekocht voor gebruik in data-analyse. Daarmee kunnen grote databanken op een efficiënte manier worden geanalyseerd.

Het gebruik van data varieert naargelang van het type audit. Bij financiële audits gebeuren de controles elk jaar volgens een bepaalde kalender, op basis van dezelfde databanken, namelijk de gegevens over overheidsfinanciën. Dat maakt het onder andere mogelijk een set van automatische controles en analyses uit te voeren. Daarnaast biedt data-analyse ook de kans om een doordachte controle uit te voeren: waar vroeger vaak willekeurige steekproeven van dossiers werden gecontroleerd, kan data-analyse leiden tot een gerichte steekproef, of bijvoorbeeld een analyse op dossiers die specifieke kenmerken of bepaalde afwijkingen vertonen.

Bij thematische audits is het onderwerp specifiek voor elke audit. Daardoor wordt meestal een specifieke databank onderzocht via gerichte bevragingen. Ook hier maakt data-analyse het mogelijk grote databanken te analyseren en niet louter gebruik te maken van een steekproef. Zo kunnen er eenvoudig uitspraken gedaan worden over het gehele beleid en kunnen bijvoorbeeld de volledige financiële implicaties van een bepaald beleid worden berekend.

Naast de interne kennisdeling zet het Rekenhof ook sterk in op internationale kennisdeling. In dat kader leert het Rekenhof bij over nieuwe technieken en methoden die in het buitenland worden gebruikt. Het Rekenhof trad aldus toe tot de *Working Group on Big Data* van INTO-SAI. Deze werkgroep bundelt data-specialisten bij rekenkamers van over de hele wereld. Via jaarlijkse meetings wordt zowel formeel als informeel kennis gedeeld en informatie uitgewisseld. De leden van *DataLab* hebben hun bevindingen op enkele internationale congressen over data-analyse bij rekenkamers voorgesteld. *DataLab* heeft ook bilaterale contacten. De laatste jaren werd op deze manier informatie uitgewisseld met de rekenkamers van Nederland, Noorwegen, Oostenrijk en de Europese Rekenkamer.

3.3 Besluit

Met het oog op een zo sterk mogelijke sturende werking, koos het Rekenhof voor een sobere strategie met een beperkt aantal doelstellingen. De ambitie om ook in een moeilijke maatschappelijke context concrete stappen te zetten om de werking en de kwaliteit van de audits te verbeteren via een aangepaste werkorganisatie, een nieuw normenkader en een gericht gegevensbeheer, toont aan dat het Rekenhof goed op weg is de doelstellingen van zijn strategisch plan 2020-2024 te halen, en op die manier uitvoering te geven aan zijn missieverklaring.

In de volgende jaarverslagen zal het Rekenhof de uitvoering van de strategie 2020-2024 verder opvolgen.

HOOFDSTUK 4

Internationale betrekkingen

4.1 Samenwerking in EU-verband

4.1.1 *Samenwerking met de Europese Rekenkamer*

De Europese Rekenkamer (ERK) heeft in 2020 negen audits in België uitgevoerd; het Belgische Rekenhof nam hierbij deel aan vijf controles ter plaatse als waarnemer.

Het gaat om zeven audits met het oog op de betrouwbaarheidsverklaring, de zogenaamde *Déclaration d'assurance – DAS* (het formele oordeel van de Europese Rekenkamer over de betrouwbaarheid van de EU-rekeningen alsook over de wettigheid en de regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen). Deze in 2020 uitgevoerde audits hadden betrekking op het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), duurzaam watergebruik in de landbouw en grensoverschrijdende samenwerking.

Verder werden twee performantie-audits opgestart, respectievelijk over bosbouw voor de bescherming van de biodiversiteit en de strijd tegen klimaatverandering en over klimaatverandering en landbouw.

Ten slotte werden ook twee vragen om informatie gesteld: een vraag in het kader van een onderzoek naar de steun uit het Cohesiefonds van de EU voor energie-efficiëntie in ondernemingen en een vraag in het kader van een review van de EU-bijdrage tot de volksgezondheidsmaatregelen in reactie op COVID-19.

4.1.2 *Samenwerking in het kader van het Contactcomité van de hoge controle-instanties (HCI's) van de Europese Unie*

Het Rekenhof werkt niet alleen samen met de ERK voor audits in België maar maakt ook deel uit van het Contactcomité van de voorzitters van de HCI's van de Europese Unie en de ERK. Via die overlegstructuur kunnen de HCI's thema's van gemeenschappelijk belang bespreken in samenwerking met de ERK. De beslissingen van het Contactcomité worden voorbereid en uitgevoerd door verbindingsagenten en werkgroepen, netwerken en taskforces die zich met specifieke controletema's bezighouden.

Door de coronapandemie kwam het Contactcomité niet samen. De vergadering werd uitgesteld tot het voorjaar van 2021 en de verbindingsagenten hebben alleen informatie uitgewisseld via mail.

Personeelsleden van het Rekenhof waren actief binnen de netwerken van de audit van de Europa 2020-strategie en de taskforce rond de *European Public Sector Accounting Standards*.

Europa 2020-strategie

De Europa 2020-strategie was het masterplan van de Europese Unie voor een slimme, duurzame en inclusieve groei voor de periode 2010-2020. Die strategie moest de lidstaten de mogelijkheid bieden voor hoge niveaus van tewerkstelling, productiviteit en sociale cohesie te

HOOFDSTUK 4 Internationale betrekkingen

---

zorgen. Daartoe keurde de EU streefdoelen goed in vijf domeinen: werkgelegenheid, onderzoek en ontwikkeling, klimaatverandering en energie, onderwijs, en armoedebestrijding en sociale exclusie.

In 2009 heeft het Contactcomité een auditnetwerk voor de Europa 2020-strategie opgezet om ervaringen en kennis uit te wisselen over de audit van onderwerpen die samenhangen met die strategie. Het netwerk deelde informatie, maakte vergelijkende evaluaties, bracht gegevens in kaart en organiseerde seminars.

Na afloop van de strategische periode heeft het netwerk een syntheseverslag opgesteld dat een totaalbeeld geeft van de audits die werden uitgevoerd door de HCI's van dertien EU-lidstaten en de Europese Rekenkamer. Tussen 2010 en 2018 heeft het Rekenhof dertien audits uitgevoerd in verband met de vijf doelstellingen van de Europa 2020-strategie. Als lid van het auditnetwerk heeft het onder meer deelgenomen aan seminars en heeft het ook meegewerkt aan het syntheseverslag. Daarin werden de voornaamste vaststellingen en aanbevelingen van de volgende audits van het Rekenhof verwerkt: *Tweede Federaal Plan Armoedebestrijding* (2015); *Gelijke onderwijskansen in het gewoon basisonderwijs* (2017); *Energie-efficiëntie in Vlaamse overheidsgebouwen* (2018).

European Public Sector Accounting Standards (EPSAS)

De taskforce rond *European Public Sector Accounting Standards* organiseerde een derde seminarie over de financiële verslaggeving in de publieke sector binnen de EU (Wenen, 20 februari 2020), waaraan een vertegenwoordiger van het Rekenhof heeft deelgenomen. In 2020 werkte de taskforce in het bijzonder rond recente ontwikkelingen inzake de financiële verslaggeving en de boekhouding op transactiebasis in de vertegenwoordigde landen. Verschillende onderwerpen kwamen aan bod, onder meer het werkprogramma 2020 in verband met de IPSAS (*International Public Sector Accounting Standards*), de vordering van het EPSAS-project (*European Public Sector Accounting Standards*), en de voordelen van de boekhouding op transactiebasis voor de budgettaire transparantie en houdbaarheid.

4.1.3 Contacten met de Europese Commissie

Na de zgn. *fact finding mission* in oktober 2019 in het kader van het Europees semester, d.i. de coördinatiecyclus van het economisch en begrotingsbeleid in de EU, heeft de Europese Commissie tijdens een online vergadering met leden en personeelsleden van het Rekenhof (4 juni 2020) het *Country Report Belgium 2020* toegelicht en feedback gegeven over deze missie.

4.2 Samenwerking binnen internationale organisaties van hoge controle instanties

4.2.1 *International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI)*

INTOSAI is de wereldwijde organisatie van de hoge controle instanties (HCI's). Ze vaardigt de internationale auditnormen voor hoge controle instanties uit.

Het nieuwe INTOSAI-kader voor professionele uitspraken (*INTOSAI Framework of Professional Pronouncements, IFPP*) is sinds 2019 de internationale referentie voor externe controle door HCI's. Het Rekenhof heeft bevestigd dat het zich zo snel mogelijk aan het nieuwe kader wil conformeren.

Het Rekenhof is al vele jaren actief lid van de subcommissie voor internecontrole normen. In dat kader leiden vertegenwoordigers van het Rekenhof in overleg met collega's van de HCI van Nederland en onder het voorzitterschap van de HCI van Polen een project om een nieuwe professionele uitspraak te ontwikkelen over het gebruik van het werk van interne auditors door HCI's.

Vertegenwoordigers van het Rekenhof namen deel aan de plenaire vergadering van de INTOSAI-subcommissie voor internecontrole normen te Boekarest op 3 en 4 maart 2020.

HOOFDSTUK 4

Internationale betrekkingen

Begin 2020 werd het Rekenhof lid van de werkgroep *Big Data*. In deze werkgroep worden informatie en ideeën uitgewisseld over het gebruik van data-analyse bij HCI's (zie ook [punt 3.2.5](#) hiervoor). Personeelsleden van het Rekenhof namen deel aan de online vergadering over het thema *Audit technology innovation* (24 september 2020). Tijdens de vergadering werd de stand van zaken van de twee actuele projecten van de werkgroep besproken: het opstellen van technische richtlijnen voor het gebruik van data-analyse in audits en een onderzoek naar de gebruikte technieken, methoden, software en hardware voor data-analyse bij HCI's. Daarnaast was er ook aandacht voor dertien lopende projecten rond data-analyse bij individuele HCI's.

4.2.2 *European Organization of Supreme Audit Institutions (EUROSAI)*

EUROSAI is de pan-Europese organisatie van HCI's en één van de zeven regionale organisaties van INTOSAI.

Het Rekenhof is betrokken bij de uitvoering van het strategisch plan 2017-2023 van EUROSAI, meer in het bijzonder bij de projectgroep die de opvolging van de uitvoering van auditaanbevelingen van HCI's onderzoekt. De projectgroep bestaat uit vertegenwoordigers van de HCI's van België, Duitsland, Litouwen, Nederland en Spanje en wordt geleid door het Rekenhof. In het kader van dit project werd informatie verzameld door middel van een enquête over de verschillende systemen die EUROSAI-leden gebruiken om de uitvoering van hun auditaanbevelingen op te volgen. De voorlopige resultaten werden voorgesteld tijdens een gezamenlijke online-conferentie van EUROSAI en OLACEFS over COVID-19 (*The COVID 19 pandemic: a unique opportunity for Supreme Audit Institutions to highlight the impact of their work*, 9-11 september 2020) en een online-vergadering van EUROSAI *Strategic Goal 1* (3 december 2020). In het verslag worden de resultaten van het onderzoek beschreven en worden verschillende goede praktijken op het gebied van follow-upprocedures uit wetenschappelijk onderzoek afgeleid, aangevuld met interessante praktijkvoorbeelden van de HCI's.

COVID-19 heeft wereldwijd impact en alle HCI's zoeken hoe zij deze problematiek kunnen benaderen. Het komt zelden voor dat zoveel HCI's op hetzelfde tijdstip audits plannen rond dezelfde thematiek. In deze context is het aangewezen dat HCI's van elkaar leren door informatie te delen, ook al kunnen ze besluiten de pandemie anders te benaderen, naargelang van hun prioriteiten en mandaten. De EUROSAI-projectgroep *Auditing the Response to the COVID-19 Global Pandemic*, waarvan het Rekenhof lid is, vormt hiervoor een goed forum. Een lid van het Rekenhof heeft voor de projectgroep een literatuurlijst samengesteld voor het kiezen en uitwerken van een audit over COVID-19. De hierin opgesomde vakliteratuur heeft zowel betrekking op wetenschappelijk onderzoek als op informatiebronnen binnen HCI's. De *workstream* in verband met de bescherming van de economie zoekt specifiek naar de gemeenschappelijke tendensen in de manier waarop nationale regeringen hun economieën tijdens de pandemie hebben beschermd. Hij beoogt ook informatie te delen over auditonderwerpen, -ontwerp, -methodes en goede praktijken. Tijdens een van de vergaderingen

(14 december 2020) heeft een personeelslid van het Rekenhof het kader voorgesteld van de audit *Steunmaatregelen aan ondernemingen en particulieren tijdens de coronacrisis – maatregelen genomen door de federale overheid en de regionale overheden*. De nadruk werd gelegd op de doelstellingen van de audit, de reikwijdte, de onderzoeksvragen en de toegepaste methode.

Tijdens een online seminarie over duurzame energie, in het kader van de EUROSAI-werkgroep Milieu-audit (7 en 8 april 2020), heeft een personeelslid van het Rekenhof de audit *Energiearmoede: evaluatie van de Vlaamse beleidsinstrumenten* voorgesteld. Naast de presentaties van audits door deelnemende HCI's, kregen de deelnemers de inzichten te horen van deskundigen van de Universiteit van Malta, de Europese Investeringsbank en de Estse netbeheerder voor energietransmissie. Verder waren er thematische en wetenschappelijke uiteenzettingen door *keynote* sprekers, interactieve opgaven en online gedachtewisselingen in de vorm van polls.

Een personeelslid van het Rekenhof nam deel aan de online plenaire vergadering van de werkgroep Milieu-audit (28 tot 30 september 2020). Thema was *Luchtkwaliteit en stedelijk verkeer - Problemen en mogelijke oplossingen bij de uitvoering van audits*. Verschillende gastsprekers gaven uiteenzettingen rond het thema luchtkwaliteit en de deelnemende HCI's stelden audits over deze thematiek voor. Ook werd gerapporteerd over de lopende en geplande activiteiten van de werkgroep.

In 2020 bleef het Rekenhof actief binnen de EUROSAI-werkgroep rond informatietechnologieën. Vier hoofdactiviteiten werden georganiseerd waaraan een vertegenwoordiger van het Rekenhof deelnam. Moderatoren hebben vergaderd om een stand van zaken op te maken van de IT- en IT-audit-zelfevaluaties binnen HCI's (Bern, 3-4 maart 2020). In juni heeft de nieuwe voorzitter (HCI van Estland) een nieuw werkplan voor de komende vier jaar voorgesteld, met het vernieuwende voorstel om een *Research and Training Hub* op te zetten voor de leden van de werkgroep. De voorzitter heeft in november ook een webinar georganiseerd rond de ontwikkeling van IT-competenties en vaardigheden inzake IT-audit (*EUROSAI ITWG e-Seminar "SAIs and the Digital Turn: Developing IT skills and IT audit capacity"*). De plenaire vergadering van de werkgroep vond online plaats (12 november 2020).

4.2.3 *Association des institutions supérieures de contrôle des finances publiques ayant en commun l'usage du français (AISCCUF)*

De eerste voorzitter van het Rekenhof is penningmeester van AISCCUF en is in die hoedanigheid lid van het uitvoerend orgaan van de organisatie.

AISCCUF heeft een professioneel seminarie georganiseerd over het formuleren en opvolgen van auditaanbevelingen (Marrakech, 19-20 februari 2020). Vertegenwoordigers van 23 HCI's, waaronder het Rekenhof, namen eraan deel.

Aan het seminarie ging een enquête vooraf over het formuleren en opvolgen van aanbevelingen. De HCI van Frankrijk heeft een stand van zaken gegeven van de praktijken inzake auditaanbevelingen op basis van de antwoorden. Bij de analyse van die antwoorden bleken er heel wat verschillen te zijn bij zowel het formuleren als het opvolgen van aanbevelingen.

Het seminarie verliep in drie delen. Het eerste deel had betrekking op de strategie, de doelstellingen en de reikwijdte van de aanbevelingen. De deelnemers hebben vervolgens van gedachten gewisseld over de methodologie die moet worden gebruikt om doeltreffende aanbevelingen te formuleren. Tot slot werden ervaringen gedeeld over de uitvoering van aanbevelingen, de opvolging ervan en de aanwending ervan door het parlement, de gecontroleerde instellingen en de maatschappij in het algemeen.

Tijdens het seminarie heeft de vertegenwoordiger van het Rekenhof een overzicht gegeven van de wijze waarop in België de aanbevelingen van het Rekenhof worden opgevolgd. Zij zoomde ook in op de voortgang van de werkzaamheden van de EUROSAI-projectgroep rond de opvolging van de uitvoering van aanbevelingen.

4.3 Externe audit van internationale organisaties

4.3.1 *Organisation conjointe de coopération en matière d'armement (OCCAr)*

De *Organisation conjointe de coopération en matière d'armement (OCCAr; Gezamenlijke organisatie voor samenwerking inzake defensiematerieel)* is een Europese intergouvernementele organisatie die ernaar streeft het gemeenschappelijk beheer van veertien grote wapenprogramma's te faciliteren, waarvan de voornaamste betrekking hebben op militaire vrachtvliegtuigen (A400M), fregatten (Fremm) en aanvalshelikopters (Tigre). België neemt alleen deel aan het A400M-programma.

Het college van rekeningcommissarissen is belast met de externe controle van de jaarrekeningen en moet het toezichtsc comité een auditoordeel en een gedetailleerd verslag van de audiotopmerkingen en -aanbevelingen bezorgen. Het Rekenhof is vertegenwoordigd in het college van rekeningcommissarissen van OCCAr en neemt rechtstreeks deel aan de financiële controle van het programma A400M.

Een lid van het Rekenhof en personeelsleden hebben samen met Franse, Duitse en Spaanse auditors de rekeningen 2019 van het A400M-programma gecontroleerd (Madrid, 12-13 februari 2020 en Toulouse, 8-13 maart 2020). De controleopdracht van de rekeningen 2019 omvatte onder andere het nagaan of de nieuwe financiële voorwaarden werden nageleefd, naar aanleiding van de inwerkingtreding van het nieuwe A400M-contract voor globale ondersteuning.

4.3.2 Wassenaar Arrangement

Het Rekenhof werd aangeduid als externe auditor voor de rekeningen 2019-2021 van het *Wassenaar Arrangement on Export Controls for Conventional Arms and Dual Use Goods & Technologies*, een internationale organisatie met zetel te Wenen. Een lid en personeelsleden van het hof hebben een controlemissie uitgevoerd met betrekking tot de rekeningen 2019 (Wenen, 9-13 maart 2020).

4.4 Andere multilaterale en bilaterale samenwerking

Het Rekenhof maakt voortaan deel uit van het informele *European Transport Audit Expert Network*. Hierin zijn een tiental Europese HCI's en de Europese Rekenkamer samengebracht, met als doel ervaringen, informatie en methodologische inzichten in het kader van performantie-audits over transport uit te wisselen. Dit netwerk vormt een interessante aanvulling op de interne monitoring-activiteiten door het Rekenhof, met het oog op de identificatie van nieuwe auditthema's. In 2020 lag de nadruk op de spoorwegen. Het Rekenhof stelde drie audits voor: de renovatie van het Station Gent-Sint-Pieters, de invoering en financiering van het Gewestelijk Express Netwerk (GEN) en de evaluatie van de uitvoering van de beheerscontracten met de NMBS, Infrabel en de NMBS-Holding.

Het Rekenhof ontving meerdere buitenlandse delegaties, o.m. van de rekenkamers van Roemenië en Vietnam:

- Een delegatie van de HCI van Roemenië, Roemeense administraties en één Roemeens parlements lid brachten een studiebezoek rond het thema performantie-audit (Brussel, 28 januari 2020). Daartoe werden drie auditrapporten en het EUROSAI-project over opvolging van auditaanbevelingen gepresenteerd en besproken.
- Een delegatie van de HCI van Vietnam heeft onder leiding van de auditeur-generaal een bezoek gebracht aan het Rekenhof (Brussel, 26 februari 2020). Bij die gelegenheid werden kennis en expertise uitgewisseld over performantie-audit en het gebruik van informatie-technologieën op het vlak van audit (IT-audit). Het Rekenhof heeft in verband met dat laatste aspect een uiteenzetting gegeven over zijn betrokkenheid bij de EUROSAI-werkgroep van IT en bij het EUROSAI-project rond zelfevaluatie van IT-audit.

4.5 Lidmaatschap van de *European Evaluation Society*

De *European Evaluation Society* (EES) is een vereniging zonder winstoogmerk die al meer dan twintig jaar bestaat. De EES wil evaluatie stimuleren, met als ultieme doel het welzijn van burgers te verbeteren. Daartoe wil de EES de kennis over evaluatie verbeteren en goede praktijken op dat vlak aanmoedigen.

EES-conferenties bieden de kans evaluatie vanuit verschillende invalshoeken te bekijken, vaak geïnspireerd op de actualiteit. Een van de laatste webinars handelde over *Transforming Evaluation: Evaluation for the Good Anthropocene* (17 december 2020) en benadrukte het belang, bij het evalueren van een actie, om rekening te houden met de impact ervan op het klimaat, het milieu en de gezondheid.

Het Rekenhof is lid geworden van de EES om aan te sluiten bij een kennissamenleving die via de evaluatie van beleidsmaatregelen kan helpen een beter zicht te krijgen op actuele maatschappelijke risico's en een langetermijnvisie op het algemeen belang te ondersteunen. Dit lidmaatschap past in het kader van het strategisch plan 2020-2024, dat de maatschappelijke meerwaarde van het Rekenhof via kwaliteitsvolle audits wil verbeteren.

HOOFDSTUK 5

Externe activiteiten

Het jaarverslag 2020 rapporteert ook over de externe activiteiten van het Rekenhof. Het gaat veelal om een actieve deelname van zijn medewerkers aan studiedagen of colloquia die door externe instanties of opleidingsinstituten worden georganiseerd of door het Rekenhof zelf, al dan niet in samenwerking met een externe instantie.

5.1 Uiteenzettingen

In 2020 hebben medewerkers van het Rekenhof bij universiteiten of onderwijsinstellingen uiteenzettingen gegeven:

- over de *Toepassing van het begrip administratieve overheid* aan de faculteit rechten van de KU Leuven (19, 21 en 22 maart 2020);
- in de *Cours de fédéralisme et collectivités locales* in het kader van de opleiding *Certificat universitaire en finances publiques* van de UC Louvain (4 mei 2020);
- in het opleidingsonderdeel *Vergelijkend, internationaal en Europees handelsrecht* aan de Universiteit Antwerpen (eerste semester 2020);
- in de *Cours de finances publiques de l'État fédéral et des entités fédérées* in het kader van de opleiding *Master en gestion publique* van de Haute-École de la Province de Liège (HEPL) (september - december 2020);
- in de *Cours de comptabilité et finances publiques* in het kader van de opleiding *Master en administration publique* van de UCLouvain – Mons (september - december 2020);
- tijdens de opleiding *Evaluatiedesign, indicatoren, ex ante evaluatie, ex post evaluatie (Leertraject Beleidsevaluatie)* van het Instituut voor de Overheid van de KU Leuven (9 en 16 oktober 2020; 13, 20 en 27 november 2020);
- over het Rekenhof en de thematische audit *Dispenses de versement de précompte professionnel* in de *Cours d'évaluation des politiques publiques* in het kader van de opleiding *Master 2 en administration publique et GRH* van de UC Louvain – Institut de sciences politiques Louvain-Europe (25 november 2020).

Een vertegenwoordiger van het Rekenhof nam deel aan een webinar over *COVID-19, après le 1er confinement, dans quelles conditions s'organise le retour du personnel sur son lieu de travail?* georganiseerd door Abilways (15 mei 2020). Een andere vertegenwoordiger van het Rekenhof gaf een presentatie over de invloed van de COVID-19-crisis op de werking van het Rekenhof in het kader van de *“Exectly for Women - catch up”* georganiseerd door Klaw Brussels (17 november 2020).

Medewerkers van het Rekenhof hebben bovendien een uiteenzetting gegeven:

- over het verslag van het Rekenhof over *Schoolbesturen in het leerplichtonderwijs* bij de Onderwijsvereniging van Steden en Gemeenten (OVSG) (14 januari 2020);
- tijdens een ontmoetingsdag met het Christelijke Onderwijzersverbond georganiseerd op het Rekenhof (6 februari 2020);

- over de audit *Objectifs de développement durable - Programme 2030 de l'ONU: mise en œuvre, suivi et rapportage par les pouvoirs publics en Belgique (preparedness review)* bij de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling (21 september 2020);
- over *Contrôle des marchés publics* tijdens een workshop georganiseerd door het Rekenhof (23 september en 14 oktober 2020);
- over de audit *Sustainable Development Goals (SDG) preparedness review* tijdens de webinar *Hoe voert België de SDG's uit?* georganiseerd door de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling (21 september 2020) en de webinar *Monitoring progress for the SDG's* georganiseerd door CIFAL Flanders (19 november 2020).

5.2 Medewerking als deskundige

Vertegenwoordigers van het Rekenhof werkten in 2020 als deskundige mee aan:

- het online seminarie “*Dag begeleiders basisonderwijs. Van pixel tot foto*” georganiseerd door het Katholiek Onderwijs Vlaanderen (19 mei 2020);
- het *Vlaams-Nederlandse online expertenseminarie inzake de grondwettelijke vrijheid van onderwijs (artikel 23 van de Nederlandse Grondwet)* (2 september 2020);
- de expertengroep “*Blauwdruk van een Vlaamse Uitgavennorm*” bij het Vlaams ministerie van Financiën en Begroting (september-oktober 2020);
- de werkgroep *Leesbaarheid van de begroting* bij het Vlaams Parlement (14 oktober 2020);
- de online studiedag georganiseerd door het Vlaams Forum voor onderwijsonderzoek (22 oktober 2020);
- het atelier *Comment préparer un futur rapportage de la Belgique sur la mise en œuvre des SDG?* georganiseerd door het SDG Forum Belgium (29 oktober 2020);
- de werkgroep over de boeking van fiscale ontvangsten bij de FOD Financiën (maart - december 2020);
- een paneldiscussie over expertenbevraging tijdens de online studiedag *Naar een versterking van het Vlaamse gelijkekansenonderwijsbeleid* georganiseerd door het Steunpunt Onderwijsonderzoek (8 december 2020);
- de stuurgroep *Single Audit* bij het departement Financiën en Begroting van de Vlaamse overheid (periodiek overleg);
- de Vlaamse Adviescommissie Boekhoudkundige Normen (periodiek overleg);
- de Conseil du trésor de la Communauté française (2020);
- het Comité d'audit de la province de Hainaut (2020);
- het Comité d'audit de la province de Namur (2020).

5.3 Bijdragen in publicaties

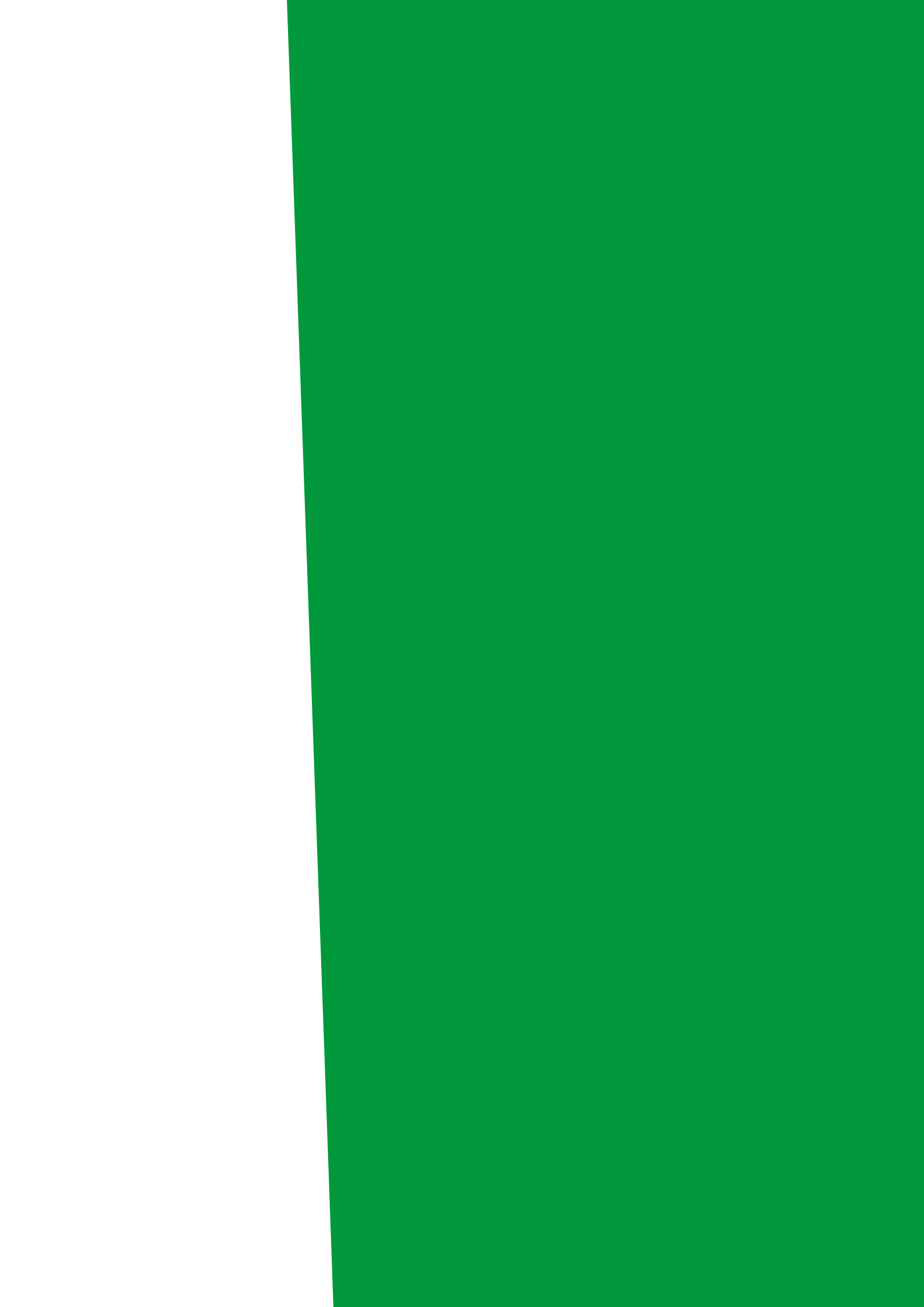
Een medewerker van het Rekenhof is mede-editor van het *Jaarboek Overheidsopdrachten*¹⁰. Hij is ook (mede)auteur van twee andere boeken¹¹ en van zeven artikels over overheidsopdrachtenrecht¹².

Het overzicht van de in 2019 gepubliceerde Europese en Belgische wet- en regelgeving relevant voor het overheidsopdrachtenrecht¹³ is van de hand van andere medewerkers van het Rekenhof.

Een medewerker van het Rekenhof is de auteur van een artikel over het gebruik van data in het kader van audit¹⁴ in de *International Journal of Government Auditing*.

Medewerkers van het Rekenhof schreven eveneens artikelen inzake pensioenen¹⁵.

-
- 10 C. De Koninck, P. Flamey, P. Thiel en B. Wathelet (eds.), *Jaarboek Overheidsopdrachten 2019-2020*, Brussel, EBP Publishers, 2020, www.ebp.be, 1353 p.
- 11 P. Flamey en C. De Koninck, *Overheidsopdrachten Rechtspraak 2019 – Marchés Publics Jurisprudence 2019*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, 271 p.; C. De Koninck en P. Flamey, *Geannoteerd Wetboek Overheidsopdrachten en Concessieovereenkomsten*, Larcier, 2020, 440 p.
- 12 C. De Koninck, "Chronique de jurisprudence 2019 de la Cour de justice en matière de marchés publics", *Jaarboek Overheidsopdrachten 2019-2020*, p. 173-190; P. Flamey, G. Declercq en C. De Koninck, "Kroniek rechtspraak overheidsopdrachten Raad van State 2019", *Jaarboek Overheidsopdrachten 2019-2020*, p. 269-362; P. Flamey en C. De Koninck, "Overzicht van in 2019 gepubliceerde rechtsleer. Aperçu de la doctrine publié en 2019", *Jaarboek Overheidsopdrachten 2019-2020*, p. 1215-1226, Brussel, EBP Publishers, 2020, www.ebp.be; C. De Koninck, "De mogelijkheid tot uitsluiting van een deelnemer die tijdens de plaatsingsprocedure betrokken is in een lopende gerechtelijke procedure: het Hof van Justitie brengt verdere verduidelijking" (noot onder HvJ 19 juni 2019, Meca, C-41/18), *Rechtskundig Weekblad 2019-2020*, p. 1056-1065; C. De Koninck, "COVID-19 en de overheidsopdrachten", *Rechtskundig Weekblad 2019-2020*, p. 1447; C. De Koninck, "De absolute nietigheid van met miskenning van de mededinging gesloten overheidsopdrachtenovereenkomsten – Een status quaestionis" (noot onder Rb. Brussel 20 april 2020), *Tijdschrift voor Aannemingsrecht 2020/3*, p. 270-298; C. De Koninck, "De 10 % forfaitaire schadevergoedingsregel op het inschrijvingsbedrag van de gelaedeerde inschrijver kan niet worden uitgebreid tot het bedrag van de eventuele verlenging(en) van de opdracht" (noot onder Cass. (eerste kamer) 12 maart 2020, Vlaams Gewest t./VDC Aannemingen (nr. C.19.0144), *Tijdschrift voor Bouwrecht en Onroerend Goed 2020/4*, p. 351-353.
- 13 L. De Smet en F. De Cooman, "Overzicht van de in 2019 gepubliceerde Europese en Belgische wet- en regelgeving relevant voor het overheidsopdrachtenrecht", *Jaarboek Overheidsopdrachten 2019-2020*, p. 81-109; S. Monjardez en S. Wauthier, "Aperçu de la législation et de la réglementation européenne et belge en matière de marchés publics, publiés en 2019", *Chronique des marchés publics*, editie 2019-2020, p. 111-142, Brussel, EBP Publishers, 2020, www.ebp.be.
- 14 K. Van der Bracht, "Data, Auditing & Strategy: Unlocking Knowledge in Capitalizing on Opportunities, Addressing Challenges", *International Journal of Government Auditing (INTOSAI)*, Winter 2020 - Vol. 47, No. 1, p10-11.
- 15 D. Piron en B. Vanderclausen, "Le financement des pensions des agents publics locaux", *Courrier hebdomadaire n° 2450-2451*, 2020, 64 p., Centre de recherche et d'information socio-politique (Crisp); D. Piron en B. Vanderclausen, "Les aspects interrégionaux et bruxellois de l'incitant fédéral en vue de la constitution d'une pension complémentaire à destination des agents contractuels locaux", *Trait d'union n° 121*, 2020, p. 12-18, Association Ville & Communes de Bruxelles (Brulocalis).

BIJLAGEN

Bijlage 1 – Begroting 2020 van het Rekenhof

Aangepaste ontvangstenbegroting van 2020 (in duizend euro)

Code	Begroting	
Lopende ontvangsten		
1	Financiële opbrengsten	3,00
2	Eigen ontvangsten	135,00
3	Diverse en toevallige ontvangsten	20,00
4	Vergoedingen van de commissarissen bij de autonome overheidsbedrijven	525,00
	<i>Totaal van de lopende ontvangsten</i>	<i>683,00</i>
Kapitaalontvangsten		
4	Diverse en toevallige ontvangsten	0,00
	<i>Totaal van de kapitaalontvangsten</i>	<i>0,00</i>
Transferontvangsten		
5	Dotatie	50.625,00
	<i>Totaal van de transferontvangsten</i>	<i>50.625,00</i>
Algemeen totaal		51.308,00

BIJLAGEN

Aangepaste uitgavenbegroting van 2020 (in duizend euro)

Code		Begroting
Lopende uitgaven		
A	Leden van het Rekenhof	2.483,60
B	Personeel	48.775,00
D	Documentatie	154,00
E	Gebouwen	2.687,00
G	Uitrusting en onderhoud	54,80
H	Verbruiksgoederen	84,00
I	Post – Telecom	70,00
J	Informatica en Bureautica	1.047,70
L	Externe relaties	135,10
M	Wagenpark	19,80
N	Onvoorzienbare uitgaven	2,00
O	Externe medewerkers	240,00
Q	Internationale organisaties	10,20
U	Specifieke opdrachten	0,00
V	Financiële kosten	3,00
	<i>Totaal van de lopende uitgaven</i>	<i>55.766,20</i>
Kapitaaluitgaven		
EE	Gebouwen	93,00
GG	Uitrusting en onderhoud	75,00
JJ	Informatica en Bureautica	700,00
MM	Wagenpark	45,00
	<i>Totaal van de kapitaaluitgaven</i>	<i>913,00</i>
Transferuitgaven		
	Transferuitgaven	0,00
	<i>Totaal van de transferuitgaven</i>	<i>0,00</i>
Algemeen totaal		56.679,20

Bijlage 2 – Rekening 2019 van het Rekenhof

1 Ontvangstenrekening van 2019 (in duizend euro)

Code		Aangepaste ramingen	Gerealiseerde ontvangsten
Lopende ontvangsten			
1	Financiële opbrengsten	0,00	2,35
2	Eigen ontvangsten	120,00	120,00
3	Diverse en toevallige ontvangsten	20,00	10,97
4	Vergoedingen van de commissarissen bij de autonome overheidsbedrijven	699,10	515,14
	<i>Totaal van de lopende ontvangsten</i>	<i>839,10</i>	<i>648,46</i>
Kapitaalontvangsten			
4	Diverse en toevallige ontvangsten	0,00	2,57
	<i>Totaal van de kapitaalontvangsten</i>	<i>0,00</i>	<i>2,57</i>
Transferontvangsten			
5	Dotatie	49.656,00	49.656,00
	<i>Totaal van de transferontvangsten</i>	<i>49.656,00</i>	<i>49.656,00</i>
	Algemeen totaal	50.495,10	50.307,03

BIJLAGEN

2 Uitgavenrekening van 2019 (in duizend euro)

Code		Aangepaste begroting	Aangerekende uitgaven
Lopende uitgaven			
A	Leden van het Rekenhof	2.666,70	2.394,69
B	Personeel	48.423,90	44.101,02
D	Documentatie	154,00	171,24
E	Gebouwen	2.763,50	2.361,11
G	Uitrusting en onderhoud	54,60	19,34
H	Verbruiksgoederen	99,00	64,81
I	Post – Telecom	90,20	76,53
J	Informatica en Bureautica	904,00	683,93
L	Externe relaties	158,10	110,70
M	Wagenpark	20,50	14,85
N	Onvoorzienbare uitgaven	3,00	0,43
O	Externe medewerkers	345,00	177,15
Q	Internationale organisaties	10,20	4,93
U	Specifieke opdrachten	0,00	0,00
	<i>Totaal van de lopende uitgaven</i>	<i>55.692,70</i>	<i>50.180,73</i>
Kapitaaluitgaven			
EE	Gebouwen	93,00	7,55
GG	Uitrusting en onderhoud	75,00	37,81
JJ	Informatica en Bureautica	491,00	310,15
MM	Wagenpark	45,00	0,00
	<i>Totaal van de kapitaaluitgaven</i>	<i>704,00</i>	<i>355,51</i>
Transferuitgaven			
	Transferuitgaven	0,00	0,00
	<i>Totaal van de transferuitgaven</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
Algemeen totaal		56.396,70	50.536,24

3 Jaarrekening van 2019

Balans op 31/12/2019 (in duizend euro)	
Activa	
<i>Immateriële vaste activa</i>	308,23
<i>Materiële vaste activa</i>	1.142,19
Totaal vaste activa	1.450,42
Vlottende activa	19.965,99
Totaal activa	21.416,41
Passiva	
Eigen vermogen	14.192,99
Schulden	7.223,42
Totaal passiva	21.416,41

Samenvattende rekening van de economische resultaten en bestemming van het globaal saldo 2019 (in duizend euro)			
Totaal van de courante kosten	53.454,06	Totaal van de courante opbrengsten	50.304,46
Totaal van de kapitaalverrichtingen inzake kosten	0,32	Totaal van de kapitaalverrichtingen inzake opbrengsten	2,64
Subtotaal	53.454,38	Subtotaal	50.307,10
		Verlies van het boekjaar	3.147,28
		Terugnemingen aan de eigen gereserveerde fondsen	229,21
		Vermindering van het netto-actief	2.918,07

Toelichting 2019 (in duizend euro)	
Voor 2020 gevraagde dotatie	50.625,00
Vergoeding van het Waalse Gewest	120,00
Encours van de vastleggingen 2019 te vereffenen ten laste van de begroting 2020	231,03
Gecumuleerd bedrag van het sinds 2013 betwiste gedeelte van de bezettingsvergoeding	1.598,58

BIJLAGEN

Bijlage 3 – Opdracht als rekeningcommissaris van de leden van het Rekenhof in 2020

Overheidsbedrijf	Lid (Leden) van het Rekenhof	Wettelijke basis	Jaarlijkse bruto-vergoeding in euro
Académie de recherche et d'enseignement supérieur (Ares)	Florence Thys	Decreet van 09.01.2003, art. 45	-
Agentschap voor Buitenlandse Handel (ABH)	Hilde François	Wet van 18.12.2002, bijlage II, art. 13 (samenwerkingsakkoord van 24.05.2002)	2.349,56
Apetra	Hilde François	Wet van 26.01.2006, art. 37 en 39bis, § 2	7.556,83
Astrid	Florence Thys	Wet van 08.06.1998, art. 18	4.375,00
Belgische Investeringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden (BIO)	Vital Put	Wet van 03.11.2001, art. 5bis	-
B Parking	Michel de Fays Dominique Guide ⁽¹⁾ Rudi Moens	Wet van 21.03.1991, art. 25	1.006,73 ⁽¹⁾ 1.006,73 ⁽¹⁾ 2.013,46
bpost	Hilde François Philippe Roland	Wet van 21.03.1991, art. 25	37.102,46 ⁽²⁾ 40.351,04
Creosoteringswerkplaats van Brussel	Pierre Rion Walter Schroons	Wet van 21.03.1991, art. 25	3.020,19 3.020,19
De Leeuwe II	Jan Debucquoy Pierre Rion	Wet van 21.03.1991, art. 25	-
Enabel	Franz Wascotte ⁽¹⁾ Walter Schroons ⁽¹⁾	Wet van 23.11.2017, art. 40	12.500,00 ⁽¹⁾ 2.500,00 ⁽¹⁾
Eurogare	Alain Bolly Hilde François	Wet van 21.03.1991, art. 25	3.020,19 3.020,19
Fonds du logement des familles nombreuses de Wallonie (FLW)	Alain Bolly	Waalse Huisvestingscode van 29.10.1998, art. 185bis	8.500,00
Fonds Écureuil de la Communauté française	Alain Bolly	Decreten van 20.06.2002 en 09.01.2003	15.592,28
Hasselt Stationsomgeving	Vital Put Franz Wascotte	Wet van 21.03.1991, art. 25	- -
HR Rail	Walter Schroons	Koninklijk besluit van 11.12.2013, art. 55	15.277,56
Infrabel	Michel de Fays ⁽¹⁾ Rudi Moens Pierre Rion ⁽¹⁾	Wet van 21.03.1991, art. 25	13.384,50 ⁽¹⁾ 26.769,00 13.384,50 ⁽¹⁾

BIJLAGEN

Overheidsbedrijf	Lid (Leden) van het Rekenhof	Wettelijke basis	Jaarlijkse bruto-vergoeding in euro
Institut de la formation en cours de carrière (IFC) – Communauté française	Florence Thys	Decreet van 09.01.2003	-
Nationale Loterij	Jan Debucquoy	Wetten van 22.07.1991 en 19.04.2002, art. 20	18.125,82
NMBS	Michel de Fays ⁽¹⁾ Rudi Moens Pierre Rion ⁽¹⁾	Wet van 21.03.1991, art. 25	16.009,18 ⁽¹⁾ 32.018,35 16.009,19 ⁽¹⁾
Office de la naissance et de l'enfance (ONE) – Communauté française	Pierre Rion	Decreet van 09.01.2003	12.127,33
Paleis voor Schone Kunsten	Vital Put Pierre Rion	Wet van 07.05.1999, art. 15	5.000,00 5.000,00
Proximus	Jan Debucquoy Pierre Rion	Wet van 21.03.1991, art. 25	31.747,01 2.273,73 ⁽²⁾
Publifer	Alain Bolly Hilde François	Wet van 21.03.1991, art. 25	2.516,83 2.516,83
Radio-télévision belge de la Communauté française (RTBF)	Franz Wascotte	Decreten van 14.07.1997 en 09.01.2003	23.479,12 ⁽¹⁾
Railtour	Michel de Fays ⁽¹⁾ Dominique Guide ⁽¹⁾ Rudi Moens	Wet van 21.03.1991, art. 25	755,05 ⁽¹⁾ 755,05 ⁽¹⁾ 1.510,10
Schelde LandschapsPark	Vital Put Franz Wascotte	Wet van 21.03.1991, art. 25	- -
Skeyes	Hilde François Philippe Roland	Wet van 21.03.1991, art. 25	16.729,17 16.729,17
Société publique de gestion de l'eau (SPGE) – Région wallonne	Alain Bolly	Gecoördineerd Waterwetboek van 03.03.2005, art. D 331	9.628,31
Société wallonne de financement complémentaire des infrastructures (Sofico)	Philippe Roland	Decreet van 10.03.1994, art. 10	8.500,00
Société wallonne des eaux (SWDE)	Pierre Rion	Gecoördineerd Waterwetboek van 03.03.2005, art. D 379	9.200,00
Société wallonne du crédit social (SWCS)	Alain Bolly	Waalse Huisvestingscode van 29.10.1998, art. 175.15	-
Société wallonne du logement (SWL)	Franz Wascotte	Waalse Huisvestingscode van 29.10.1998, art. 116	-
SPV 162	Alain Bolly Walter Schroons	Wet van 21.03.1991, art. 25	1.006,73 1.006,73
SPV Brussels Port	Alain Bolly Walter Schroons	Wet van 21.03.1991, art. 25	1.006,73 1.006,73

BIJLAGEN

Overheidsbedrijf	Lid (Leden) van het Rekenhof	Wettelijke basis	Jaarlijkse bruto-vergoeding in euro
SPV Zwankendamme	Alain Bolly Walter Schroons	Wet van 21.03.1991, art. 25	1.510,10 1.510,10
Tuc Rail	Olivier Hubert ⁽¹⁾ Walter Schroons Franz Wascotte ⁽¹⁾	Wet van 21.03.1991, art. 25	1.006,73 ⁽¹⁾ 6.040,39 5.033,66 ⁽¹⁾
Woodproject	Pierre Rion Walter Schroons	Wet van 21.03.1991, art. 25	1.510,10 1.510,10
Ypto	Hilde François Philippe Roland	Wet van 21.03.1991, art. 25	3.523,56 3.523,56

- (1) Bedragen gevolgd door een (1) stemmen overeen met een deel van de jaarlijkse vergoedingen voor het uitoefenen van een mandaat dat werd berekend in verhouding tot de gepresteerde duur. Dat dekt de bedragen die werden toegekend aan de heren de Fays of Wascotte vóór hun pensionering, en de bedragen toegekend aan hun vervanger voor de overname van het mandaat in 2020.
- (2) Bedragen gevolgd door een (2) zijn de effectieve bedragen, na toepassing van de plafonnering van de vergoedingen zoals vastgesteld door de algemene vergadering van 2 juni 2018, op basis van de voorstellen die werden aangenomen in de subcommissie Rekenhof van de Kamer van Volksvertegenwoordigers van 4 oktober 2017.

Bijlage 4 – Individueel inzage- en informatierecht

Kamer van Volksvertegenwoordigers		
07.01.2020	Marco Van Hees	Rekeningen van de Koninklijke Schenking
22.01.2020	Evita Willaert en Gilles Vanden Burre	Budgettaire en financiële gegevens van het contract tussen de Federale Pensioendienst en bpost – controle van de verblijfsvoorwaarden van de IGO
25.05.2020	Michael Freilich	Raamovereenkomst betreffende de levering van herbruikbare mondkmaskers
16.06.2020	Kathleen Depoorter	Uitgaven tussen 1/12/2019 en 15/6/2020 voor de aankoop van mondkmaskers, de aanschaf van testmateriaal, de uitgaven aan het klinisch en epidemiologisch labo van de KU Leuven en de uitgaven aan consultants
17.06.2020	Catherine Fonck	Consultancy-opdrachten in verband met de COVID-19-gezondheids crisis gesloten tussen 15/02 en 15/06/2020
29.09.2020	Catherine Fonck	Consultancy-opdrachten in verband met de COVID-19-gezondheids crisis gesloten tussen 15/06 en 30/09/2020
25.11.2020	Sander Loones	Informatie betreffende het begrotingsonderzoek 2021
08.12.2020	Sander Loones	Maatregelen aangaande de gezinsfiscaliteit in het ontwerp van programmawet (<i>Parl. St. Kamer, DOC 55 1662/001</i>)
Vlaams Parlement		
28.10.2020	Elisabeth Meuleman	Auditrapport Rekenhof: Ondersteunend onderzoek - overheidsopdracht VRT 2018

Bijlage 5 – Inhoudelijke toelichting bij de belangrijkste audits uit 2020¹⁶

Naam audit	Voorwerp van de audit - vaststellingen
Instellingen van de nucleaire sector van de Staat - Beheersing van de bestuurlijke risico's	Het Rekenhof onderzocht of het optreden van de instellingen aangestuurd wordt door de strategische koers die de Staat heeft uitgezet, en of er beheersinstrumenten voorhanden zijn waarmee de Staat kan instaan voor een doeltreffende controle en omkadering. Het evalueerde ook de mechanismen die werden ingesteld om grip te houden op de bestuurlijke risico's. Het Rekenhof formuleerde aanbevelingen aan de wetgever en de regering om het toezicht te versterken, en aan de raden van bestuur van de instellingen om hun bestuursmechanismen te verbeteren.
Aanvullende pensioenen – Doeltreffendheid van het overheidsbeleid inzake sociale en fiscale stimulansen	De voornaamste vaststelling van het Rekenhof is dat het huidige overheidsbeleid inzake aanvullende pensioenen leidt tot een onbillijke situatie en dat het zijn doelstelling niet bereikt. Het overheidsbeleid biedt ook ruime mogelijkheden tot optimalisering van de fiscale en sociale lasten die een aanzienlijke impact hebben op de overheidsfinanciën. Bovendien worden de reguleringsmechanismen van dat beleid niet doeltreffend toegepast. Het Rekenhof benadrukt tot slot het gebrek aan eenheid in het beheer van de gegevens over de aanvullende pensioenen.
Dienst Vreemdelingenzaken: Behandeling van aanvragen voor gezinshereniging	Het Rekenhof heeft het normenkader voor gezinshereniging, de grip op dat proces en de samenwerking tussen de Dienst Vreemdelingenzaken en zijn externe partners onderzocht. In 2018 werd 43 % van de visumaanvragen voor lang verblijf in België gemotiveerd aan de hand van gezinshereniging. Het Rekenhof wees erop dat de regelgeving nog moest worden vervolledigd, onder meer door de verplichting in te voeren voor vreemdelingen om te verklaren dat ze de fundamentele waarden en normen van de samenleving begrijpen en eraan zullen handelen. De Dienst Vreemdelingenzaken slaagt er momenteel niet in alle aanvragen binnen de wettelijke termijnen te behandelen. Bijgevolg worden visums en verblijfsvergunningen ambtshalve uitgereikt, omdat de termijn overschreden werd. Zo worden ook aanvragen voor vernieuwing van verblijven voor Belgische en Europese gezinsherenigers niet meer onderzocht bij gebrek aan voldoende middelen. Tot slot zou de samenwerking met de externe partners beter kunnen.

¹⁶ Alle audits zijn terug te vinden op www.rekenhof.be.

Naam audit	Voorwerp van de audit - vaststellingen
<p>Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen - bestuur en toekenning van subsidies</p> <p>177^e Boek van het Rekenhof, deel I</p>	<p>Om de problemen te verhelpen die werden vastgesteld bij het quorum voor de beraadslagingen en de stemmingen in de raad van bestuur, heeft het Rekenhof aanbevelingen gedaan om een beter bestuur van het instituut te waarborgen. Daarnaast heeft het Rekenhof de subsidies onderzocht die het instituut de voorbije jaren heeft toegekend. Het Rekenhof beveelt aan dat de gesubsidieerde verenigingen hun begroting en hun actieplan zouden indienen vóór het bedrag van de subsidie wordt ingeschreven in de begroting van het Instituut en wordt goedgekeurd door de toezichhoudende minister.</p>
<p>FIF-FSI nv: Rekeningen 2016-2019</p> <p>177^e Boek van het Rekenhof, deel I</p>	<p>Tot 2018 werden de financiële vaste activa en de terreinen van de nv FIF-FSI niet jaarlijks geherwaardeerd, hoewel het Wetboek van Vennootschappen dat wel verplicht. De vennootschap heeft in 2019 haar waarderings- en aanrekeningsregels in overeenstemming gebracht met het toepasselijke boekhoudkundige referentiekader. Ze heeft echter de waarde van haar activa niet dienovereenkomstig aangepast in de rekeningen opgesteld met toepassing van de wet van 22 mei 2003. De beslissing van de algemene vergadering van 6 mei 2019 om, net als de voorgaande jaren, geen dividend uit te keren aan de enige aandeelhouder (de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij, FPIM), heeft onrechtstreeks een impact op de staatsbegroting. Het Rekenhof beveelt dan ook aan de financiële middelen van de nv FIF-FSI te doen dalen door een dividend uit te keren of door haar kapitaal te verminderen. Omdat het FSI aanzienlijke overheidsmiddelen beheert en om een onafhankelijk extern toezicht alsook een doeltreffende samenwerking en overdracht van informatie te waarborgen, beveelt het Rekenhof aan dat de waarnemers van de regering (of regeringscommissarissen) niet meer zouden worden aangewezen door de algemene vergadering van het FSI maar door de minister van Financiën en de minister van Begroting.</p>
<p>FPD: betaling en boeking van de pensioenen</p> <p>177^e Boek van het Rekenhof, deel II – Boek 2020 over de Sociale Zekerheid</p>	<p>Het onderzoek van het Rekenhof toonde aan dat de interne-beheersingsmaatregelen zwakke punten vertonen. Zo ontbreken permanente operationele doelstellingen en specifieke indicatoren om het betalingsproces te omkaderen en de kwaliteit ervan te waarborgen, evenals een duidelijk omschreven IT-beveiligingsbeleid. Het Rekenhof beval de FPD aan zijn maatregelen voor procescontrole te inventariseren en te beschrijven, deze te evalueren via een risicoanalyse en gecentraliseerd aan te sturen.</p>

BIJLAGEN

Naam audit	Voorwerp van de audit - vaststellingen
<p>Digitalisering van de collecties van de federale wetenschappelijke instellingen en van het Koninklijk Belgisch Filmarchief – opvolging</p> <p>177° Boek van het Rekenhof, deel III – Volume I – commentaar</p>	<p>In 2018 onderzocht het Rekenhof de digitalisering van het wetenschappelijk en cultureel patrimonium van de federale wetenschappelijke instellingen en van het Koninklijk Belgisch Filmarchief.</p> <p>In juli 2020 heeft het Rekenhof onderzocht welk gevolg er aan zijn aanbevelingen uit 2018 is gegeven. Die zijn in het algemeen opgevolgd, maar zijn niet allemaal volledig uitgevoerd. Dat is onder meer het geval voor de volledige inventarisering van het patrimonium en de omkadering van Belpo die moet worden uitgebreid tot de kwaliteit van de digitalisering, tot de digitaliseringsprojecten buiten het hoofdprogramma Digit en tot de uitwerking van een overkoepelende strategie om het gedigitaliseerde patrimonium te valoriseren.</p>
<p>Niet-fiscale ontvangsten van de FOD werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg</p> <p>177° Boek van het Rekenhof, deel III – Volume I – commentaar</p>	<p>Het beheer van de niet-fiscale ontvangsten bij de FOD is niet georganiseerd. Het Rekenhof beveelt daarom aan de procedures en de aanstelling van de actoren schriftelijk te formaliseren. Het beveelt ook aan de interne beheersing te versterken en te waken over de functiescheiding. Buiten het specifieke geval van de administratieve geldboeten stelt het voor de rekenplichtigen te groeperen binnen één dienst, terwijl de ordonnateurs binnen hun respectieve operationele diensten zouden blijven. Er moet beter worden samengewerkt met de Federale Accountant om de niet-fiscale ontvangsten aan te sturen, en met PersoPoint voor de ontvangsten en de uitgaven die samenhangen met de vergoedingen van de regeringscommissarissen.</p>
<p>Inventarisatie en boeking van voorraden bij Defensie – opvolgingsaudit</p> <p>177° Boek van het Rekenhof, deel III – Volume I – commentaar</p>	<p>Het Rekenhof had na afloop van zijn vorige audit geconcludeerd dat de voorraadrekeningen en de rekeningen van de vaste activa geen conform en getrouw beeld gaven van de vermogenstoestand van Defensie.</p> <p>In zijn opvolgingsaudit herhaalt en vervolledigt het zijn voorgaande opmerkingen en aanbevelingen.</p> <p>Het verzoekt Defensie dan ook de nodige middelen in te zetten om haar actieplan Roadmap Cert2020 te realiseren met het oog op de structurele verbetering van de inventarisering en boeking van haar vermogen.</p>
<p>Uitvoering van de wet van 22 mei 2003 bij de FOD Justitie</p> <p>177° Boek van het Rekenhof, deel III – Volume I – commentaar</p>	<p>Sinds de inwerkingtreding van de wet van 22 mei 2003 bij de FOD Justitie heeft het Rekenhof heel wat achterstand vastgesteld bij de invoering van de nieuwe overheidsboekhouding, naast tekortkomingen bij het boekhoudkundige beheer.</p> <p>De FOD heeft vooruitgang geboekt en verbeteringen aangebracht, vooral sinds 2019, dankzij de oprichting van een cel Boekhouding binnen de dienst Budget en Beheercontrole.</p>
<p>Vaststelling en beheer van de pensioenen van het statutaire spoorwegpersoneel</p>	<p>Het Rekenhof ging na of HR-Rail de loopbaangegevens van het spoorwegpersoneel correct aangeeft aan de Federale Pensioendienst en of deze op basis van die data de pensioenen correct vaststelt en goed beheert. In algemene lijnen beheert HR-Rail de pensioenaspecten van het personeelsbeheer goed, en heeft de FPD de specifieke regeling correct verwerkt in de pensioenberekening.</p>

Naam audit	Voorwerp van de audit - vaststellingen
HR-audit bij het War Heritage Institute	Het Rekenhof onderzocht het personeelsbeleid en -beheer van het War Heritage Institute (WHI), opgericht in 2017 in het kader van de <i>redesign</i> van de federale overheid, als fusie van vier bestaande organen. Het Rekenhof stelde vast dat drie jaar na de oprichting nog steeds meerdere lacunes bestaan op juridisch vlak, wat een coherent en adequaat personeelsbeleid bemoeilijkt.
Renovatie station Gent-Sint-Pieters - Vertragingen en budgetoverschrijdingen	Het Rekenhof stelde vast dat de meerprijs en vertraging bij de eerste fase van de renovatie (sporen 12 tot 8) hoofdzakelijk het gevolg zijn van een herfasering van de werken om de veiligheid van de reizigers en de stiptheid van de treinen te garanderen tijdens de renovatie. Het Rekenhof stelde ook vast dat de plaatsing van de overheidsopdracht voor de tweede fase van de renovatie (sporen 7 tot 1) zeer moeilijk verliep en dat midden 2020 een derde procedure bekendgemaakt werd op basis van een vereenvoudigd ontwerp. Dat betekent een vertraging van ruim vier jaar voor het plaatsen van de opdracht voor deze tweede fase.
<i>Sustainable Development Goals</i> - Agenda 2030 van de Verenigde Naties: implementatie, opvolging en rapportering door de overheden in België (<i>preparedness review</i>)	Het Rekenhof onderzocht hoe alle bestuursniveaus in België zich engageren en organiseren ten aanzien van de zeventien doelstellingen voor duurzame ontwikkeling of <i>Sustainable Development Goals</i> (SDG's). Het stelde vast dat de Interministeriële Conferentie Duurzame Ontwikkeling, die het beleid voor België moet coördineren (nationaal niveau), sinds eind 2017 niet meer samenkomt. Het Rekenhof beval aan dat deze conferentie haar coördinerende rol opnieuw zou opnemen. Het Rekenhof beval verder aan dat de verschillende bestuursniveaus hun plannen en engagementen kaderen in de nationale strategie, becijferde doelstellingen vastleggen en er beleidsmaatregelen aan koppelen.
Fonds voor de Medische Ongevallen - Organisatie en werking	De audit toonde aan dat de doelstelling om medische ongevallen voortaan sneller, eenvoudiger, goedkoper en doeltreffender te laten afhandelen dan bij een gerechtelijke procedure nog niet werd gerealiseerd. Bovendien zijn er in de organisatie en de werkprocessen van het Fonds tal van – soms structurele – knelpunten die belemmeren dat het Fonds zijn rol kan waarmaken. Slechts in één op de tien gevallen richten slachtoffers van een medisch ongeval zich tot het Fonds. Zij moeten gemiddeld vier jaar wachten voordat het Fonds een advies verstrekt. In de gevallen waarin het Fonds een vergoeding waarborgt, verloopt de uitbetaling ook nog eens uiterst moeizaam. Daarnaast zijn de werkingskosten voor de afhandeling van een dossier buitensporig hoog in vergelijking met de bereikte resultaten, vooral omdat het Fonds slechts 8 % van de afgehandelde dossiers gegrond en potentieel vergoedbaar acht.

BIJLAGEN

Naam audit	Voorwerp van de audit - vaststellingen
<p>Werking van de Dienst Administratieve vereenvoudiging (DAV) en uitvoering van het Federaal Actieplan</p>	<p>De audit toonde aan dat het concept 'administratieve vereenvoudiging' onvoldoende is uitgewerkt en te weinig werd vertaald in onderbouwde en gecoördineerde doelstellingen. Dit verklaart, samen met een onvoldoende ondersteuning in regelgeving en beleid, het gebrek aan slagkracht van de DAV. De opeenvolgende federale actieplannen hebben een evolutie doorgemaakt, maar werden niet geëvalueerd. De realisatiegraad van de tien krachtlijnen van het vierde Federaal Actieplan (2015-2019) is laag door gebrek aan beslissingen, middelen, versnippering van verantwoordelijkheden of beperkte afdwingbaarheid van acties.</p>
<p>Internationale automatische uitwisseling van fiscale gegevens – Tweede evaluatieverslag op verzoek van de Panama-commissie</p>	<p>In een eerste audit uit 2019 lag de focus voornamelijk op de uitwisseling van niet-financiële en financiële inlichtingen. Dit tweede evaluatieverslag actualiseerde de eerste audit en ging bijkomend na in welke mate de fiscus gebruikmaakt van twee nieuwe grote internationale uitwisselingsmogelijkheden, namelijk de grensoverschrijdende <i>rulings</i> en de buitenlandse landenrapporten. Het Rekenhof formuleerde diverse aanbevelingen voor een betere organisatie, risicoanalyse en opvolging door de FOD Financiën.</p>
<p>Overheidsopdracht voor contactopsporing bij COVID-19</p>	<p>Het Rekenhof heeft de overheidsopdracht onderzocht voor contactopsporing bij COVID-19. Het kon niet met zekerheid vaststellen of de principes van gelijkheid en transparantie gerespecteerd werden. Het gebrek aan meerdere offertes, in combinatie met de hoogdringendheid van de opdracht, verzwakte de onderhandelingspositie van de Vlaamse overheid. Het Rekenhof beval daarom aan dat het Agentschap Zorg en Gezondheid de uitvoeringsfase continu en nauwgezet zou opvolgen.</p>
<p>Beleid inzake de plaatsing van jongeren in overheidsinstellingen voor jeugdbescherming (<i>Institutions publiques de protection de la jeunesse</i> – IPPJ)</p>	<p>Het Rekenhof evalueerde de uitvoering van het beleid over de plaatsing van jongeren in overheidsinstellingen voor jeugdbescherming vanuit twee invalshoeken. Voor de eerste invalshoek werd de opvangcapaciteit van de IPPJ beoordeeld. De tweede invalshoek betrof de performantie van de IPPJ in termen van de duur van het verblijf van jongeren in de instellingen, onderwijs, professionele integratie en herintegratie op familiaal en sociaal vlak. Het Rekenhof stelt vast dat momenteel niet is voldaan aan alle door de magistraten ingediende plaatsingsaanvragen en dat de bijdrage van de IPPJ aan de herintegratie van jongeren op familiaal en professioneel vlak en op het vlak van onderwijs weinig wordt geanalyseerd. De minister belast met jeugdzorg heeft de vaststellingen en aanbevelingen van het Rekenhof niet ter discussie gesteld en heeft aangekondigd dat geleidelijk performantie-indicatoren zullen worden ingevoerd.</p>

Naam audit	Voorwerp van de audit - vaststellingen
De betaling van het onderwijzend personeel van de hogescholen in de Franse Gemeenschap	<p>Het Rekenhof heeft via een statistische steekproef de juistheid onderzocht van de wedden van het onderwijzend personeel van de hogescholen die door de Franse Gemeenschap worden ingericht en gesubsidieerd. De resultaten wijzen op een hoog aantal fouten, die voornamelijk de vastgestelde geldelijke anciënniteit treffen.</p> <p>Een extrapolatie van de steekproef naar het voltallige onderwijzend personeel resulteert voor het academiejaar 2016-2017 in een aannemelijk foutenpercentage van 53,7 %, met een waarschijnlijkheid tussen 44,8 % en 62,6 %. Het risico betreft 3.100 à 4.340 personeelsleden. Het Rekenhof raamde de financiële impact op 185.612 euro (78 %) voor de achterstallige betalingen en op 52.933 euro (22 %) voor de onterecht betaalde wedden.</p>
<p>Verslag over de uitvoering van de hervorming van de comptabiliteit in de Franse Gemeenschap</p> <p>32e Boek aan het Parlement van de Franse Gemeenschap, deel II</p>	<p>Het Rekenhof heeft de risico's onderzocht bij de uitvoering van de hervorming van de comptabiliteit in de Franse Gemeenschap die werd gerealiseerd met behulp van het SAP-programma. Uit deze audit blijkt dat de administratie zich heeft voorzien van adequate beheertools om dat project te omkaderen en een strategie voor begeleiding bij de verandering heeft ingevoerd die is aangepast aan de inzet. Het Rekenhof stelt vast dat de meeste boekingen volgens het principe van het dubbel boekhouden in het nieuwe programma gebeuren en dat men bezig is met de initiële waarderingen van de balansposten. Het heeft specifieke aanbevelingen geformuleerd, die zijn verwerkt in de beheertool die de administratie heeft ingevoerd om de invoering van haar algemene boekhouding beter op te volgen.</p>
Overheidsopdrachten van de Waalse vervoersoperator (<i>Opérateur de Transport de Wallonie</i> – OTW)	<p>Het Rekenhof heeft de internebeheersingsmaatregelen onderzocht die de OTW heeft ingevoerd om de naleving van de overheidsopdrachtenregelgeving te waarborgen, en heeft de wettigheid en regelmatigheid van opdrachten voor in totaal 297,5 miljoen euro exclusief btw gecontroleerd. Omdat het tekortkomingen vaststelde in de conceptie-, gunnings- en uitvoeringsfasen van de opdrachten heeft het aanbevolen de internebeheersingsmaatregelen te verbeteren.</p>
<p>Administratieve en geldelijke toe-stand van het personeel van het Waals Instituut voor alternerende opleiding, zelfstandigen en kleine en middelgrote ondernemingen (<i>Institut wallon de formation en alternance et des indépendants et petites et moyennes entreprises</i> – IFAPME)</p> <p>32e Boek aan het Waals Parlement, deel II</p>	<p>Het Rekenhof heeft de controleomgeving en het provisioneel beheer van de betrekkingen en het personeelsbestand van het instituut evenals eventuele onregelmatigheden in de administratieve en geldelijke toestand van de personeelsleden van het instituut onderzocht.</p> <p>De voornaamste aanbevelingen hebben betrekking op de aanpassing van het reglementair kader en van de werking van de organisatie, de invoering en de opvolging van HR-tools en -maatregelen voor provisioneel beheer van de betrekkingen en competenties, en de verbetering van het documentenbeheer, van de selectieprocedure, van de berekening van de geldelijke anciënniteit, van de toekenning van weddeschalen, van de terugbetaling van kosten voor zending en van het loopbaanbeheer.</p>

BIJLAGEN

Naam audit	Voorwerp van de audit - vaststellingen
Opvolgingsaudit over de belastingen en heffingen op de watercaptaties en -lozingen	<p>Het Rekenhof heeft bedenkingen bij de aanmoedigende aard van sommige heffingen en bij de geschiktheid ervan in het licht van het principe dat de vervuiler betaalt. Het wijst ook op de kwestie van de wettigheid van de industriële saneringsovereenkomsten voor ondernemingen die afvalwater lozen via een openbaar waterzuiveringsstation.</p> <p>Het merkt ook tekortkomingen op bij de processen voor vestiging, controle, geschillenbeheer en invordering van die belastingen en heffingen. Tot slot is het van oordeel dat in heel het heffingsproces verbeteringen zouden moeten worden aangebracht.</p>
Financiering en boeking van de in 2017 en 2018 aan de Waalse maatschappij voor de financiering en de waarborg van de kleine en middelgrote ondernemingen (<i>Société wallonne de financement et de garantie des petites et moyennes entreprises</i> – Sowalfin) gedelegeerde opdrachten	<p>Na afloop van de audit heeft het Rekenhof vragen bij de redenen die rechtvaardigen waarom de door Sowalfin beheerde thesaurie niet wordt gecentraliseerd met die van het Waalse Gewest. Het stelt ook de hoge bedragen vast van de wiskundige reserves om het hoofd te bieden aan schadegevallen in vergelijking met het uitstaande bedrag van de verbintenissen voor waarborgen. Het wijst tot slot op de inadequate boeking van de verrichtingen in samenhang met de gedelegeerde opdrachten in de rekeningen van het Waalse Gewest en op het feit dat de thesaurie, de deelnemingen en de vorderingen op naam en voor rekening van het gewest niet worden gewaardeerd in de vermogensboekhouding van het gewest. Het Rekenhof beveelt enerzijds aan na te denken over het mechanisme voor de herwaardering en de stijving van de reserves en anderzijds alle verrichtingen in verband met de aan Sowalfin gedelegeerde opdrachten te registreren in de rekeningen van het gewest.</p>
Beheer van het Waals toeristisch beleid door het Commissariaat-generaal voor Toerisme	<p>Het Rekenhof heeft de Waalse strategie voor toerismebeleid onderzocht en is nagegaan hoe die wordt vertaald in de erkenning en subsidiëring van de actoren van het toerisme in Wallonië.</p> <p>Het heeft aanbevolen de aantrekkingskracht van Wallonië te analyseren, een nieuwe strategische planning te definiëren, het subsidiesysteem te evalueren en dit af te stemmen op de initiatieven en oriëntaties van de regering en de administratie.</p> <p>De minister van Toerisme heeft in haar antwoord verklaard dat zij zich aansluit bij de vaststellingen en opmerkingen van het Rekenhof en heeft haar beslissing aangekondigd om een nieuwe strategische studie voor de toerismesector te lanceren.</p>

Naam audit	Voorwerp van de audit - vaststellingen
Tewerkstelling van werkzoekenden door de Waalse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (<i>Service public wallon de l'Emploi et de la Formation professionnelle</i> – Forem)	Het Rekenhof heeft de begeleiding van werkzoekenden door de Forem onderzocht. Het heeft onder meer aanbevolen deze sneller ten laste te nemen, hun een begeleiding op maat te bieden, de kwaliteit van de inschaling in een beroeps categorie en de oriëntatie van het eerste niveau te verbeteren, en de coherentie en coördinatie van de actie van de interne en externe actoren in de logica van een inschakelingstraject te versterken. Het Rekenhof heeft ook aanbevolen de opleidingsinspanningen te concentreren op de veelbelovende beroepen en de grote bronnen van werkgelegenheid. De Forem en de toezichhoudende minister delen de vaststellingen van het Rekenhof en hebben laten weten dat men bezig is met een hervorming van het begeleidingsproces.
Odysseusprogramma – aantrekken van excellente onderzoekers uit het buitenland	Het Rekenhof voerde een audit uit naar het Odysseusprogramma. Het programma heeft een tweeledig doel. Het is zowel gericht op het terughalen van Vlaamse toponderzoekers als op het aantrekken van buitenlandse toponderzoekers. De audit was gericht op de resultaten van het Odysseusprogramma en de factoren die een invloed uitoefenen op het aantrekken van Odysseusonderzoekers naar Vlaanderen. Na de tegensprekelijke procedure heeft het Rekenhof op 29 september 2020 gerapporteerd aan het Vlaams Parlement.
Realisatie van de missing links in de Vlaamse weginfrastructuur	Het Rekenhof heeft 27 missing links in het wegennet onderzocht. Het ging na hoe de lijst missing links tot stand kwam, in welke mate ze zijn weggewerkt, wat de (geraamde) kostprijs is van de realisatie en welke pijnpunten een snelle en efficiënte realisatie in de weg staan. Tot slot onderzocht het of de informatieverstrekking over de kostprijs en de vorderingen van de realisatie transparant en correct verloopt. Na de tegensprekelijke procedure heeft het Rekenhof op 15 april 2020 gerapporteerd aan het Vlaams Parlement. De Commissie voor Mobiliteit en Openbare Werken wijdde er op 11 juni 2020 een bespreking aan.
Stimuleren van mediawijsheid bij kwetsbare groepen	Het Rekenhof voerde een onderzoek uit naar het stimuleren van mediawijsheid bij kwetsbare groepen. Met de audit wou het nagaan hoe het mediawijsheidsbeleid ten aanzien van kwetsbare groepen is uitgewerkt en onderbouwd. Het onderzocht ook de uitvoering van dit beleid en de resultaten ervan. Na de tegensprekelijke procedure heeft het Rekenhof op 13 februari 2020 gerapporteerd aan het Vlaams Parlement. De Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media wijdde er op 25 juni 2020 een bespreking aan.
Agentschap Integratie en Inburgering: efficiëntiewinsten en herstructurering	Het Rekenhof onderzocht de efficiëntiewinsten en herstructurering bij het Agentschap Integratie en Inburgering. Het ging na in welke mate de vooropgestelde efficiëntiewinsten gehaald werden en of de herstructurering goed werd aangepakt. Na de tegensprekelijke procedure heeft het Rekenhof op 11 maart 2020 gerapporteerd aan het Vlaams Parlement. De Commissie voor Binnenlands Bestuur, Inburgering en Gelijke Kansen wijdde er op 30 juni 2020 een bespreking aan.

BIJLAGEN

Naam audit	Voorwerp van de audit - vaststellingen
Het beheer, door het Waals Gewest, van de Europese fondsen die ressorteren onder het gemeenschappelijk landbouwbeleid	<p>Het Rekenhof onderzocht hoe het Waalse Gewest de twee instrumenten voor financiële ondersteuning van het gemeenschappelijk landbouwbeleid voor de landbouwsector beheert, met name het Europees Landbouwgarantiefonds (ELGF) en het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO).</p> <p>Het Rekenhof deed aanbevelingen op het vlak van aanwending van de Europese budgetten, het budgettaire beheer van de door het ELFPO gefinancierde steun, de financiële middelen van de Europese Unie die verloren gaan en het debiteurenbeheer.</p> <p>De minister sloot zich aan bij de bevindingen van het Rekenhof en preciseerde dat dit verslag een uitgangspunt zal vormen om de werking van de Uitbetalingsinstelling van Wallonië (OPW) te herbekijken.</p>

Bijlage 6 – Publicaties

Federale Staat

Boek van het Rekenhof

- 177^e Boek van het Rekenhof, deel I (Opmerkingen over de rekeningen 2019 van de administratieve diensten met boekhoudkundige autonomie, de administratieve openbare instellingen en de gelijkgestelde instellingen) – juli 2020
- 177^e Boek van het Rekenhof, deel II (Boek 2020 over de Sociale Zekerheid) – september 2020
- 177^e Boek van het Rekenhof, deel III (Algemene rekening 2019 van het algemeen bestuur van de federale Staat – Volume I – Commentaar en Volume II - tabellen) – oktober 2020

Audits waarvan de resultaten gepubliceerd zijn in deel I van het 177^e Boek

Federale Wetenschappelijke Instellingen: inventarisatie en waardering van vaste activa

Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten

Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

Federaal Agentschap voor de Opvang van Asielzoekers

Poolsecretariaat

Regie der Gebouwen

War Heritage Institute

ADBA eID

Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen - bestuur en toekenning van subsidies

FIF-FSI nv: rekeningen 2016-2019 (Fonds de l'infrastructure ferroviaire - Fonds voor Spoorweginfrastructuur)

Fedorest

Sciensano

Helena en Isabella Godtschalck

Koninklijke Muntchouwborg

Regie van de Gevangenisarbeid

BIJLAGEN

**Audits waarvan de resultaten gepubliceerd zijn in
deel II van het 177^e Boek (Boek 2020 over de Sociale Zekerheid)**

Famifed: verwerking van de financiële stromen naar aanleiding van de vereffening
FPD: betaling en boeking van de pensioenen
RIZIV: wijzigingen van de erkenningsnormen voor de ziekenhuizen
Openbare instellingen van sociale zekerheid (OISZ): opvolging van de interne-auditfunctie
Weerslag van de COVID-19-gezondheids crisis op de ontvangsten en uitgaven van de sociale zekerheid

**Audits waarvan de resultaten zijn gepubliceerd in
deel III van het 177^e Boek**

Digitalisering van de collecties van de federale wetenschappelijke instellingen en van het Koninklijk Belgisch Filmarchief – opvolging
Toekenning van taaltoelagen: FOD Mobiliteit en Vervoer en FOD Binnenlandse Zaken
Niet-fiscale ontvangsten van de FOD werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg
Tussenkomsten van de Staat in het kader van de financiële stabiliteit
Inventarisatie en boeking van voorraden bij Defensie – opvolgingsaudit
Uitvoering van de wet van 22 mei 2003 bij de FOD Justitie
Rekeningen van rekenplichtigen en rechtsprekende opdracht van het Rekenhof
Opmaak van de geconsolideerde jaarrekeningen van de Federale Staat 2018 door de Federale Accountant – opvolgingsaudit
Stand van zaken van de werkzaamheden van de Commissie voor de Openbare Comptabiliteit – vervolg

Afzonderlijke publicaties
**Audits waarvan de resultaten gepubliceerd zijn
als afzonderlijke publicatie**

Dienst Vreemdelingenzaken: behandeling van aanvragen voor gezinshereniging – januari 2020
CE-markering – Controle door de Belgische autoriteiten – januari 2020
Vaststelling en beheer van de pensioenen van het statutaire spoorwegpersoneel – maart 2020
Administratieve vereenvoudiging – Werking van de DAV en uitvoering van het Federaal Actieplan – april 2020
Fonds voor de Medische Ongevallen – Organisatie en werking – juni 2020
HR-audit bij het War Heritage Institute – juli 2020
Renovatie station Gent-Sint-Pieters – Vertragingen en budgetoverschrijdingen – oktober 2020
Instellingen van de nucleaire sector van de Staat – Beheersing van de bestuurlijke risico's – oktober 2020
Internationale automatische uitwisseling van fiscale gegevens – Tweede evaluatieverslag op verzoek van de Panamacommissie – november 2020
Aanvullende pensioenen – Doeltreffendheid van het overheidsbeleid inzake sociale en fiscale stimulansen – november 2020

Vlaamse Gemeenschap en Vlaamse provincies

Activiteitenverslag over 2019 van de Nederlandse kamer van het Rekenhof aan het Vlaams Parlement – mei 2020

Rekeningenrapport over 2019 – juni 2020

Audits waarvan de resultaten gepubliceerd zijn in het rekeningenrapport

Onderaanwending van beleidskredieten 2019

Overdrachten van beleidskredieten 2019

Effect van de afschaffing van de woonbonus op de begroting 2019

Budget voor onderzoek en ontwikkeling: kredietaanwending 2014-2019

Beleidsimpulsen Welzijn 2014-2019

Vlaams Klimaatfonds

Afzonderlijke publicaties

Audits waarvan de resultaten gepubliceerd zijn als afzonderlijke publicatie

Stimuleren van mediawijsheid bij kwetsbare groepen – januari 2020

Agentschap Integratie en Inburgering: efficiëntiewinsten en herstructurering – februari 2020

Realisatie van missing links in de Vlaamse weginfrastructuur – april 2020

Odysseusprogramma: aantrekken van excellente onderzoekers uit het buitenland – september 2020

Overheidsopdracht voor contactopsporing bij Covid-19 – Rechtmatigheid van de gunning – november 2020

BIJLAGEN

Franse Gemeenschap*Boek van het Rekenhof*

- 32^e Boek van Opmerkingen van het Rekenhof voorgelegd aan het Parlement van de Franse Gemeenschap, deel I – oktober 2020
- 32^e Boek van Opmerkingen van het Rekenhof voorgelegd aan het Parlement van de Franse Gemeenschap, deel II – november 2020

**Audits waarvan de resultaten gepubliceerd zijn in
deel II van het 32^e Boek**

Verslag van het Rekenhof over de uitvoering van de boekhoudkundige hervorming in de Franse Gemeenschap

Toekenning van fondsenvoorschotten aan de door de Franse Gemeenschap gesubsidieerde ondernemingen

Afzonderlijke publicaties

**Audits waarvan de resultaten gepubliceerd zijn
als afzonderlijke publicatie**

Beleid inzake de plaatsing van jongeren in overheidsinstellingen voor jeugdbescherming – februari 2020

De betaling van het onderwijzend personeel van de hogescholen in de Franse Gemeenschap – juni 2020

Duitstalige Gemeenschap*Boek van het Rekenhof*

Controleverslag van het Rekenhof 2019 – 31^e Boek voorgelegd aan het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap – oktober 2020

Waals Gewest en Waalse provincies*Boek van het Rekenhof*

- 32^e Boek van Opmerkingen van het Rekenhof voorgelegd aan het Waals Parlement, deel I – oktober 2020
- 32^e Boek van Opmerkingen van het Rekenhof voorgelegd aan het Waals Parlement, deel II – november 2020

**Audits waarvan de resultaten gepubliceerd zijn in
deel II van het 32^e Boek**

Administratieve en geldelijke toestand van het personeel van de Waalse dienst voor alternerend leren en van de zelfstandigen en de kleine en middelgrote ondernemingen (IFAPME)

Afzonderlijke publicaties

**Audits waarvan de resultaten gepubliceerd zijn
als afzonderlijke publicatie**

De overheidsopdrachten van de Waalse vervoersoperator – februari 2020

De tewerkstelling van werkzoekenden door de Forem – maart 2020

Het beheer, door het Waalse Gewest, van de Europese fondsen die ressorteren onder het gemeenschappelijk landbouwbeleid – april 2020

Financiering en boeking van de aan Sowalfin gedelegeerde opdrachten in 2017 en 2018 – mei 2020

Beheer van het Waals toerismebeleid door het Commissariaat-generaal voor Toerisme – oktober 2020

Opvolgingsaudit over de belastingen en heffingen op de watercaptaties en -lozingen – november 2020

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Boek van het Rekenhof

25^e Boek van het Rekenhof voorgelegd aan het Brussels Hoofdstedelijk Parlement en aan de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie – oktober 2020

**Audits waarvan de resultaten gepubliceerd zijn in
het 25^e Boek**

Voordelen toegekend aan personeelsleden - Bedrijfswagens

Thesauriecyclus

Intersectorale samenwerking (Federale overheid, Vlaamse Gemeenschap, Waals Gewest, Franse Gemeenschap, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Duitstalige Gemeenschap)

Afzonderlijke publicaties

**Audits waarvan de resultaten gepubliceerd zijn
als afzonderlijke publicatie**

Sustainable Development Goals - Agenda 2030 van de Verenigde Naties: implementatie, opvolging en rapportering door de overheden in België (preparedness review) – juni 2020

Dit verslag is enkel in elektronische versie beschikbaar,
in het Nederlands en het Frans, op www.rekenhof.be.
Er is ook een Engelstalige samenvatting beschikbaar.

ISSN 1378-7977

COVERFOTO

Rekenhof

PREPRESS

Centrale drukkerij van de Kamer van Volksvertegenwoordigers

ADRES

Rekenhof
Regentschapsstraat 2
B-1000 Brussel

TEL.

+32 2 551 81 11

www.rekenhof.be